

372.24
91 173 21
3-5

ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา

ปริญญาณพนธ์

ของ

ทวี เชื้องสุวรรณ

24 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

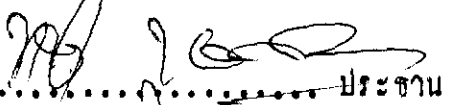
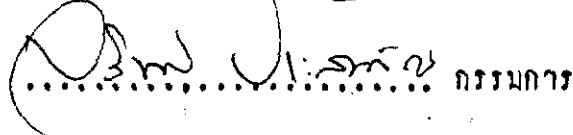
กุมภาพันธ์ 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

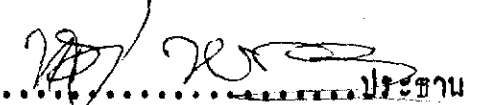
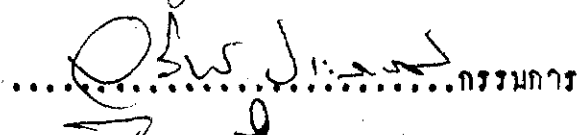
177782

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดีด้วยความรู้ความกรุณาของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวีบุรณ หอมเย็น ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรินทร์ ประสงค์สม กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพรัตน์ นวลแสง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำให้ความคิดเห็น และให้
ความช่วยเหลือตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์แฉ่ง สดาร์ตัน ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และ
ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาทุกท่าน ที่
อำนวยความสะดวกในการแจกและตอบแบบสอบถามให้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณอาจารย์บุญศรี
แสงประเสริฐ คุณพัฒนา สงวนกล้าจิตต์ ที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุนให้การทำปริญญานิพนธ์
สำเร็จลงด้วยดี และสุดท้ายที่ผู้วิจัยได้รับกำลังใจอยู่ตลอดเวลาในการทำปริญญานิพนธ์
ครั้งนี้ก็คือ คุณนางลักษณ์ เชื้องสุวรรณ และลูก ๆ ซึ่งต้องขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ทวี เชื้องสุวรรณ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	งานบริหารโรงเรียน	12
	การบริหารงานด้านวิชาการ	15
	ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ	17
	การบริหารงานด้านธุรการ	19
	ปัญหาการบริหารงานด้านธุรการ	23
	การบริหารงานด้านบุคลากร	24
	ปัญหาการบริหารงานด้านบุคลากร	29
	การบริหารงานด้านกิจการนักเรียน	31
	ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน	35
	การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	36
	ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	46
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	47

การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การจัดกระทำกับข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ ชุรการ บุคลากร กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	56
ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีวุฒิต่างกัน	66
ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน	67
ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์การ บริหารงานต่างกัน	74
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	82
ความมุ่งหมายของการศึกษา	82
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	82
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	83
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	103

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจำแนกตามขนาดโรงเรียน	47
2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างแยกตาม ขนาดของโรงเรียน	50
3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสิทธิภาพการบริหารงาน	51
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนค่านวิชากร จำแนกเป็นรายข้อ	57
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนค่านธุรการ จำแนกเป็นรายข้อ	58
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนค่านบุคลากร จำแนกเป็นรายข้อ	60
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนค่านกิจการนักเรียน จำแนกเป็นรายข้อ	62
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนค่านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	63
9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน โรงเรียน จำแนกเป็นรายค่าน	65
10 เปรียบเทียบทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานค่านวิชากร ธุรการ บุคลากร กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิต่างกัน จำแนกเป็นรายค่าน	66
11 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มี ขนาดต่างกัน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน จำแนกเป็นรายค่าน	68

12	เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะ ต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ จำแนกเป็นรายคู่	69
13	เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะ ต่อปัญหาในการบริหารงานด้านธุรการ จำแนกเป็นรายคู่	70
14	เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะ ต่อปัญหาในการบริหารงานด้านบุคลากร จำแนกเป็นรายคู่	71
15	เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะ ต่อปัญหาในการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน จำแนกเป็น รายคู่	72
16	เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะ ต่อปัญหาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับ ชุมชน จำแนกเป็นรายคู่	73
17	เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะ ต่อปัญหาในการบริหารงาน (รวมทุกด้าน)	74
18	เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการ บริหารงานต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงาน จำแนกเป็น รายด้าน	75
19	เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทัศนะต่อปัญหาการบริหาร งานด้านวิชาการ เปรียบเทียบเป็นรายคู่	76
20	เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทัศนะต่อปัญหาการบริหาร งานด้านธุรการ เปรียบเทียบเป็นรายคู่	77
21	เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทัศนะต่อปัญหาการบริหาร งานบุคลากร เปรียบเทียบเป็นรายคู่	78

22	เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทักษะตอบปัญหาการบริหาร งานด้านกิจการนักเรียน เปรียบเทียบเป็นรายคู่	79
23	เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทักษะตอบปัญหาการบริหาร งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปรียบเทียบเป็น รายคู่	80
24	เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทักษะตอบปัญหาการบริหาร งานรวมทุกด้าน	81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาในระดับประถมศึกษา นับเป็นบริการพื้นฐานที่รัฐบาลจัดให้แก่ประชาชนในชาติ รัฐบาลทุกสมัยตระหนักดีว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่รัฐใช้ในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือสังคมวัฒนธรรมก็ตาม ถ้าขาดการพัฒนาประชากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของชาติแล้ว การพัฒนาค้นอื่น ๆ ก็จะไม่พลอยล้มเหลวตามไปด้วย ยิ่งกว่านั้น ในการวัดความเจริญของชาติต่าง ๆ ตามหลักสากลต่างก็ถือเอามาตรฐานการประถมศึกษาเป็นเกณฑ์วัดความเจริญของชาตินั้น ๆ (เกษม ศิริสัมพันธ์ 2525 : 11) รัฐบาลทุกสมัยได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับนี้เป็นอย่างมาก โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นจำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นประชากรที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นการพัฒนาชีวิตให้ทุกคนมีความสุข อยู่ดีมีความสำนึกในความเป็นไทย พึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกฝนการปรับตัวในสังคม มีลักษณะนิสัยดี ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด มีวินัย มีความสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (ภิญโญ สาร 2526 : 369)

นับจากปี พ.ศ.2509 มาถึงปี พ.ศ.2523 การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวงมหาดไทย กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กองการศึกษาสังกัดเทศบาลต่าง ๆ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เป็นต้น นับว่ามีปัญหาในการบริหารงานมาก จนเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2523 จึงได้โอนกิจการบริหารประชาบาล

โรงเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 97 ตอนที่ 158) ซึ่งมีเหตุผล เนื่องจาก คณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งขึ้นโดยรัฐบาลสมัยนั้น ได้พิจารณาปัญหาการศึกษาประชาบาล พบมูลเหตุแห่งปัญหาว่า เดิมที่การศึกษาประชาบาลได้เริ่มจัดตั้งมาแต่ปี พ.ศ. 2427 โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมา ปี พ.ศ. 2509 รัฐบาลได้มอบให้ กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบการบริหารงาน ส่วนกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบทาง ด้านวิชาการจึงทำให้เกิดความสับสน ซ้ำการทำงานและไม่สามารถใช้ทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ผลการเรียนรู้ของเด็กต่ำ ครูขาดขวัญและกำลังใจ เพราะ โอกาสก้าวหน้ามีน้อยกว่าข้าราชการอื่น นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้ จำกัด จึงไม่สามารถจัดการศึกษาประชาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประคิษฐ์ อวบเจริญ 2523 : 91) เมื่อกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่แล้ว ก็ได้ปรับปรุงพัฒนาการศึกษาค้นคว้าให้เข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติทุกแผนมา จนถึงรัฐบาลปัจจุบันได้เห็นว่า จะปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาทุกระดับ โดยปรับปรุงระบบการวางแผน การบริหาร การเรียนการสอน การกำหนด มาตรฐานและวิถีสอน ระบบการติดตามประเมินผล ตลอดจนการนิเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคกันทุกระดับ และคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ และจะเร่งฝึกและอบรมในด้านระเบียบวินัย คุณธรรม ความรู้จักรับผิดชอบต่อสังคมและ ตนเอง ความรักในศิลปวัฒนธรรมและความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน เพื่อสร้าง ใจซึ่งเอกลักษณ์ เอกราชอธิปไตยของชาติและระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข นอกจากนี้ จะส่งเสริมให้สถาบันศาสนาได้เข้ามามีบทบาทในการอบรม สั่งสอนด้านคุณธรรมให้มากขึ้น (ขุนทอง ภูผาเดือน 2526 : 9)

ปัจจุบันการบริหารการประถมศึกษา ได้กระจายอำนาจการบริหารออกเป็น ระดับต่าง ๆ 5 ระดับ ดังนี้ ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและกิ่งอำเภอ ระดับ

กลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524 : 4 - 5) ในระดับโรงเรียน หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการบริหารโรงเรียน เป็นผู้นำนโยบายการศึกษาทั้งปวงจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไปปฏิบัติในโรงเรียนของตน และงานที่ผู้บริหารในสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติมีอยู่ 5 ประการด้วยกันคือ

- ก. การบริหารงานวิชาการ
- ข. การบริหารงานธุรการ
- ค. การบริหารงานบุคคล
- ง. การบริหารงานกิจการนักเรียน
- จ. การบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

(हन พินรุพันธุ์ 2524 : 17)

ผู้บริหารในสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามจุดหมายของการจัดการศึกษา การบริหารงานโรงเรียนให้เกิดผลคือประสิทธิภาพนั้น หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีวิธีการในการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำในด้านต่าง ๆ อีกด้วย เช่น ในด้านการเป็นหัวหน้างาน การติดต่อประสานงาน การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก่ผู้ร่วมงาน การนำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน การเสริมสร้างระเบียบวินัยและวัฒนธรรมอันดีของชาติ การที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการระดมความคิดเห็น ยอมประสพปัญหาที่มากน้อยต่างกันแล้วแต่ภาวะการณ์ของโรงเรียนนั้น ๆ ปัญหาที่กล่าวอาจพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. งานด้านวิชาการ หัวหน้าสถานศึกษามีเวลาในการบริหารอยู่ในโรงเรียนน้อย เนื่องจากต้องช่วยงานด้านอื่นที่เป็นงานพัฒนาชุมชน จึงปล่อยให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียนดำเนินการ ผู้บริหารจึงไม่ทราบปัญหาที่แท้จริง

เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียน ผลการเรียนของเด็กจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

2. งานค้ำคูณรกรการ ผู้บริหารโรงเรียนสนใจและเอาใจใส่ปฏิบัติงานค้ำคูณนี้มากจนเกินไป สักส่วนของการบริหารค้ำคูณอื่นจึงมีน้อย รวมทั้งขาดบุคลากรค้ำคูณนี้ ต้องใช้ครูสายปฏิบัติการสอนทำงาน ทำให้ครูขาดอัตราค่าลงไป

3. งานค้ำคูณบุคลากร การจัดแบ่งมอบหมายงานในหน้าที่เกิดการเหลื่อมล้ำ ครูยังไม่สามารถจะสอนได้ตรงตามความถนัดและความสามารถ ครูยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมอยู่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตลอดทั้งครูขาดขวัญและกำลังใจ เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและมีความบกพร่องในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี

4. งานค้ำคูณกิจการนักเรียน ผู้บริหารในสถานศึกษาส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในชนบทมักประสบปัญหาในเรื่องการบริการค้ำคูณสุขภาพอนามัยของเด็ก การบริการอาหารกลางวัน การจัดสวัสดิการในเรื่องทุนการศึกษา

5. งานค้ำคูณความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในค้ำคูณนี้จากผลการวิจัยต่าง ๆ ผู้บริหารในสถานศึกษาให้ความสำคัญของงานนี้น้อยมาก ซึ่งนับเป็นอุปสรรคของการบริหารโรงเรียน เนื่องจากขาดความร่วมมือจากชุมชน

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากจากสถิติเมื่อ วันที่ 31 สิงหาคม 2526 (สมบุรณ์ ไทยวัฒนา มาศ 2526 : 25) มีประชากรทั้งสิ้น 1,996,860 คน เป็นประชากรวัยเรียนในระดับประถมศึกษาทุกสังกัด 337,121 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองนครราชสีมา บักรงไชย ครบุรี โขดชัย จักราช ห้วยแถลง พินาย ชุมพวง ประทาย บัวใหญ่ คง โนนสูง ขามสะแกแสง โนนไทย คานชุนทด ขามทะเลสอ สูงเนิน ลีคิ้ว ปากช่อง เลิงสาง กิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม และกิ่งอำเภอหนองบุญนาก

ปัญหาที่สำคัญของชาวจังหวัดนครราชสีมา คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาการก่อการร้ายของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเป็นจังหวัดที่ทางราชการได้พยายามระคนสรรพกำลังทั้ง

ด้านทรัพยากรและความคิด หุ่่มเห่เข้าไ้พัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ในทุกท้องถิ่น จึงทำให้ปัญหาคลี่คลายไปในทางที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ จังหวัดยังได้เล็งเห็นพลังของประชาชนที่ว่ามีความสำคัญยิ่ง จึงจัดให้ม่โครงการปลุกกระตุมประชาชนให้ม่ความตื่นตัวในหลายรูปแบบคือ กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มยุวภาษาคนนอกโรงเรียน กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ กลุ่มสหกรณ์ โครงการการทูตยเทพ เป็นต้น ส่วนปัญหาทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา นั้น การกระจายโรงเรียนและครูยังไม่ไ้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียนในแต่ละท้องถิ่น จากอัตราส่วนท้องถิ่น : นักเรียน คือ 1 : 27 และอัตราส่วนครู : นักเรียนคือ 1 : 20 (สมบูรณั ไทยภัรนาศ 2526 : 61) ซึ่งอัตราส่วนเหล่านี้การจัดการศึกษานาจะดำเนินไ้ไ้ด้วยก็ แต่ความจริงประการหนึ่งก็คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอส่วนมากเป็นครูที่ถูกยืมตัวมาจากโรงเรียนให้มาช่วยราชการ นอกจากนี้ครูบางคนยังถูกยืมตัวไปช่วยราชการที่อื่น ครูที่ปฏิบัติงานจริงจึงน้อย ทางโรงเรียนประสบปัญหาม่ครูไม่ครบชั้นจำนวนครูไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน จึงเห็นไ้ว่าปัญหาที่ควรไ้รับการแก้ไขคือการแบ่งเฉลี่ยครูออกไปอยู่ในโรงเรียนที่ขาดแคลนครู

จากปัญหาต่าง ๆ ของจังหวัดนครราชสีมาดังกล่าวนาแล้ว ย่อมจะส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยต้องการศึกษา เพื่อที่จะทราบว่าผู้บริหารม่ปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนอย่างไรบ้าง รวมถึงเพื่อที่จะทราบถึงระดับปัญหาในแต่ละด้าน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียนให้ม่คุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาคนควา

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะเกี่ยวกับงานบริหารทั้ง 5 ด้าน

- 1.1 ด้านวิชาการ
- 1.2 ด้านธุรการ
- 1.3 ด้านบุคลากร
- 1.4 ด้านกิจการนักเรียน
- 1.5 ด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน โดยจำแนกเป็น

- 2.1 คุณวุฒิของผู้บริหารโรงเรียน
- 2.2 ขนาดของโรงเรียน
- 2.3 ประสบการณ์การบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ งานธุรการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ยังจะเป็นแนวทางในการวางแผนการติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงงานของโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กระทำอยู่ในขอบเขตของเนื้อหา กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ศึกษาปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 5 ด้านคือ งานวิชาการ งานธุรการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 422 คน โดยแบ่งออกเป็นผู้บริหารที่มา
จากโรงเรียนขนาดใหญ่ 28 คน โรงเรียนขนาดกลาง 103 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก
291 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำแนกดังนี้

3.1.1 คุณวุฒิ แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

3.1.1.1 คุณวุฒิสูงคือ ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

3.1.1.2 คุณวุฒิต่ำคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ขนาดของโรงเรียนแบ่งเป็น 3 ขนาดคือ

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.2.3 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3 ประสบการณ์การบริหาร แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

3.1.3.1 ประสบการณ์ทางการบริหารมากกว่า 10 ปี

3.1.3.2 ประสบการณ์ทางการบริหารระหว่าง

5 - 10 ปี

3.1.3.3 ประสบการณ์ทางการบริหารน้อยกว่า 5 ปี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง

5 ด้านคือ

3.2.1 ด้านวิชาการ

3.2.2 ด้านธุรการ

3.2.3 ด้านบุคลากร

3.2.4 ด้านกิจการนักเรียน

3.2.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการบริหารงาน หมายถึง อุปสรรคที่เกิดจากการบริหารงานในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารตอบแบบสอบถามปัญหาการบริหารงาน ซึ่งมีอยู่ 5 ด้านดังนี้
 - 1.1 ด้านวิชาการ หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ครอบคลุมไปถึงหลักสูตรแบบเรียน สื่อการเรียนการสอน การวัดผล การศึกษา การนิเทศการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.2 ด้านธุรการ หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากงานสารบรรณ งานการเงิน และบัญชี พัสดุ อาคารสถานที่ การบริการในด้านการเบิกจ่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ การดูแลบำรุงอาคารสถานที่ ตลอดจนการบริการสวัสดิการต่าง ๆ แก่บุคลากรในสถานศึกษาและแก่ชุมชน
 - 1.3 ด้านบุคลากร หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานงานบุคคลในเรื่องการสรรหา การแบ่งมอบหมายงาน การบำรุงขวัญ การพัฒนาบุคลากร การประเมินผล การปฏิบัติงานในการพิจารณาความดีความชอบ ตลอดจนการให้พ้นออกจากงาน

1.4 ด้านกิจการนักเรียน หมายถึง ปัญหาที่ เกิดจากการปกครองนักเรียน งานเสริมสร้างวินัย การรักษาระเบียบวินัย งานชุมนุมหรือสภานักเรียน งานแนะแนว การจัดบริการด้านสุขภาพอนามัย และสวัสดิการนักเรียนต่าง ๆ

1.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัญหาความร่วมมือ การบริการต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนให้กับชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมของโรงเรียนและของชุมชน

2. ผู้บริหารโรงเรียน หรือหัวหน้าสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งโดยรักษาการในตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

3. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่ปรับปรุงจากเกณฑ์แบ่งขนาดโรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2526 แบ่งเป็น 3 ขนาดคือ

4.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 คนขึ้นไป

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 360 - 719 คน

4.3 โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 360 คน

5. คุณวุฒิ หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุด ที่ผู้บริหารการศึกษาได้รับ จะเป็น วุฒิต่างการศึกษาหรือวุฒิอื่นใดก็ตาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

5.1 คุณวุฒิสุง คือ ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

5.2 คุณวุฒิต่ำ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี

6. ประสพการณ์ทางการบริหาร หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติในหน้าที่ผู้บริหารมา แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

6.1 ประสพการณ์ทางการบริหารมาก คือ ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี

6.2 ประสพการณ์ทางการบริหารปานกลาง คือ ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารมาเป็นเวลาตั้งแต่ 5 - 10 ปี

6.3 ประสพการณ์ทางการบริหารน้อย คือ ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารมาเป็นเวลาน้อยกว่า 5 ปี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การบริหาร

การบริหาร เป็นกระบวนการทางสังคม เป็นกระบวนการในการจัดสนใจ
วิธีการแก้ปัญหาและกระบวนการของการบริการ มีผู้ให้ความหมายของคำว่าบริหาร
ไว้มากมายแตกต่างกันไป เช่น บุสส์ตี สัตยมานะ (บุสส์ตี สัตยมานะ 2517 : 1)
อธิบายว่า การบริหารหมายถึงการทำงานของคนบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เข้าร่วม
ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน กมล ชูทรัพย์ (กมล ชูทรัพย์ 2516 :
291 - 292) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การร่วมมือกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง
ภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วน สมพงศ์ เกษมสิน
(สมพงศ์ เกษมสิน 2514 : 6) กล่าวว่า การบริหารคือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ใน
การนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบกันตามกระบวนการของการบริหารได้บรรลุ
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงอาจสรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
ร่วมกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอัน
แน่ชัดเพื่อให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การบริหารงานทุกประเภทต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ที่สำคัญ 4 อย่าง เป็น
พื้นฐาน อันได้แก่ คน เงิน วัสดุและการจัดการ (ภิญโญ สาร 2517 : 3) แต่
กรีนวูด (Greenwood. 1965 : 74) ได้ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรในการทำงาน
ควรจะมีอย่างน้อย 7 ประการคือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ อำนาจหน้าที่ เวลา กำลังใจ
ในการทำงานและความสะดวกต่าง ๆ นอกจากนี้ ภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร
2517 : 3) ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ผู้บริหารคือผู้ตัดสินใจของค์ประกอบ

ทั้ง 4 คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานมากที่สุด ประหยัดที่สุดและภายในเวลาสั้นที่สุด

การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากจะต้องอาศัยทรัพยากรเป็นพื้นฐาน และกระบวนการบริหารต่าง ๆ แล้ว องค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ตัวผู้บริหารเอง ดังที่ ประชุม รอดประเสริฐ (ประชุม รอดประเสริฐ 2525 : 2) กล่าวว่า การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ เพราะผู้บังคับบัญชาหรือนำนั้น ถือได้ว่าเป็นหลักชัยของหน่วยงาน และเป็นดวงประทีปของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่เคียว ผู้บังคับบัญชานั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผูรรวมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชานั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เช่น ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในหลักการทางบริหารงานและคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้บังคับบัญชา

หัวหน้าสถานศึกษาในฐานะผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียน มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน จะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องการจัดองค์การ และควบคุมหน่วยงานของตน ในการปฏิบัติงานจริง ๆ นั้น ผู้บริหารมักประสบปัญหาอยู่เสมอ การตัดสินใจแก้ปัญหาได้สำเร็จจุลวงประสพผลดี เป็นความสำเร็จของผู้บริหาร ซึ่งปัญหาที่ผู้บริหารจะต้องเผชิญและต้องทำการตัดสินใจนั้น กิติมา ปรีดีคิลก (กิติมา ปรีดีคิลก 2524 : 82 - 83) กล่าวว่า ปัญหาที่ผู้บริหารและต้องทำการตัดสินใจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ได้แก่ การเงินขององค์การ การฝึกอบรมแก่คนงาน การประชาสัมพันธ์ การหาตลาด ขวัญของคนงาน สถานที่ทำงาน การแข่งขันกับคู่แข่ง การวางแผนผลผลิต การควบคุมคุณภาพ การบรรจุแต่งตั้งการรายงานและการให้คำแนะนำ

งานบริหารโรงเรียน

หัวหน้าสถานศึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารงานโรงเรียนให้

เป็นไปตามจุดหมายของการศึกษา งานบริหารโรงเรียนที่หัวหน้าสถานศึกษาต้องรับผิดชอบ นั้น นักบริหารและนักการศึกษาได้แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ตามลักษณะของงาน วิธีการดำเนินงานและการแก้ปัญหา ซึ่งเมื่อสรุปแล้วจะได้งานใหญ่ ๆ อยู่ 5 ด้านด้วยกันคือ การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานทั้ง 5 ด้านนี้ หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องถือว่างานแต่ละด้านมีความสำคัญต่อการดำเนินการของโรงเรียนไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่ในทางปฏิบัติและผลงานการวิจัยที่มีผู้วิจัยเกี่ยวกับงานที่ผู้บริหารในสถานศึกษาปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารปฏิบัติงานแต่ละด้านมาน้อยแตกต่างกัน ดังที่ หวน พินรุพนธ์ (หวน พินรุพนธ์ 2524 : 20) อ้างและกล่าวไว้ว่า งานที่ผู้บริหารในสถานศึกษาปฏิบัติซึ่งมี 5 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ งานวิชาการ งานธุรการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานทั้ง 5 ประเภทนี้ผู้บริหารในสถานศึกษาได้ปฏิบัติมากน้อยไม่เท่ากันแน่นอน ผลการวิจัยที่มีผู้วิจัยไว้เกี่ยวกับงานที่ผู้บริหารในสถานศึกษาปฏิบัติ ดังนี้

1. ผลการวิจัยของปริญญานิพนธ์ เรื่อง "งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคใต้" ของเฉลิม แซ่มซ้อย พบว่า ผู้บริหารการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานในเกณฑ์มาก 3 ประเภทคือ งานธุรการ การเงิน และบริการ ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานวิชาการและงานบุคคลตามลำดับ ส่วนงานกิจการนักเรียนนั้นได้รับการปฏิบัติน้อย และงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้รับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด

2. ผลการวิจัยของปริญญานิพนธ์ เรื่อง "งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" ของสุวิธ แก้วเกษ พบว่า ผู้บริหารหรือครูใหญ่ยังมิได้ให้ความสำคัญแก่ความสัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร ส่วนทางด้านงานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียนและงานธุรการนั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่กันน้อยหรือมากพอสมควร แสดงว่างานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ปฏิบัติตนน้อยมากนั่นเอง

3. ผลการวิจัยของปริญญาณิพนธ์ เรื่อง "งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร" ของ ดาวเรือง รัตนิน พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารการศึกษา มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับน้อย น้อยที่สุด จนถึงไม่มีพฤติกรรมเลย เป็นส่วนใหญ่ ส่วนงานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียนและงานธุรการมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติในระดับมาก

4. ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์เรื่อง "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ทั้ง 12 เขต และในกรุงเทพมหานคร" ของนิสิตภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความสำคัญต่อการบริหารงานธุรการ การเงินและบริการเป็นลำดับหนึ่งเสีย เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาตามลำดับคือ การบริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน แสดงว่าการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย เช่นเดียวกับโรงเรียนประถมศึกษาที่กล่าวมาแล้ว

5. ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์เรื่อง "งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉยเหนือและกรุงเทพมหานคร" ของธงชัย มาศสุพงศ์ กับคนอื่นๆ พบว่า ผู้บริหารวิทยาลัยครูต่าง ๆ เห็นตรงกันว่างานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนได้ปฏิบัติน้อยที่สุด และงานวิชาการการปฏิบัติมากเป็นอันดับสาม ส่วนอาจารย์ในวิทยาลัยครูเห็นว่า ผู้บริหารในวิทยาลัยครูปฏิบัติงานธุรการมากเป็นอันดับหนึ่ง งานกิจการนักศึกษา มากเป็นอันดับสอง งานวิชาการมากเป็นอันดับสาม และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในวิทยาลัยครูอยู่ในเกณฑ์น้อยเช่นกัน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับงานการบริหารในสถานศึกษา ทั้งโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และวิทยาลัยครู จะเห็นตรงกันว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย ส่วนงานธุรการนั้นปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก สำหรับด้านอื่น ๆ ก็อยู่ในเกณฑ์มากบ้าง

ค่อนข้างมากบ้าง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้านนี้ควรจะมีมากพอ ๆ กัน เพราะงานทุกด้านมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ถ้าหากผู้บริหารปฏิบัติงานด้านใดน้อยเกินไป ย่อมจะมีผลกระทบต่องานด้านอื่นได้ โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชนบท เป็นโรงเรียนชุมชน จัดการศึกษาเพื่อปวงชน ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของให้มากที่สุดแล้ว งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติอยู่นั้นจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

การบริหารงานด้านวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญยิ่งของการจัดการศึกษาทุกระดับ เป็นงานหลักของโรงเรียนที่หัวหน้าสถานศึกษาต้องรับผิดชอบ เอาใจใส่เป็นพิเศษ วิทยุสื่อสาร (วิทยุสื่อสาร 2519 : 232) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพที่สุด ส่วนเอกวิทย์ ณ ถลาง (เอกวิทย์ ณ ถลาง 2516 : 113) ได้สรุปว่า งานบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาได้แก่ การควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครูประจำการ การเผยแพร่วิชาการ การวัดผลการศึกษา การวิจัยค้นคว้า การประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจนการตรวจเยี่ยมและนิเทศการศึกษาแก่โรงเรียน ส่วน ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ (ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ 2516 : 70) ได้เสนอความคิดเห็นว่า งานบริหารด้านวิชาการนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ตารางสอน อุปกรณ์การสอน แบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน

ขอบเขตของการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนนั้น กรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2519 : 22 - 28) เสนอว่า ในการบริหารงานด้านวิชาการผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบต่องานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร
 2. เอกสารประกอบหลักสูตร
 3. สื่อการเรียนการสอน
 4. การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในห้อง
 5. การจัดการการสอน
 6. จำนวนนักเรียนที่เรียนแต่ละรายวิชา
 7. เวลาเรียนของนักเรียน
 8. ห้องวิชาการ
 9. การปฏิบัติงานวิชาการของครู
 10. วิธีการสอน
 11. การช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี
 12. การประเมินผลการศึกษา
 13. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน
 14. กิจกรรมนักเรียน
 15. การประเมินผลงานวิชาการ
 16. การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ
- และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
- 2514 : 41) ได้สรุปว่า งานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบมีดังนี้คือ
1. การจัดโรงเรียน
 2. การจัดห้องเรียน
 3. การจัดครูเข้าสอนและการจัดการการสอน
 4. การควบคุมการสอน
 5. การประเมินผลการสอน
 6. การออกข้อทดสอบวัดผลการเรียน

7. การวิเคราะห์ผลการเรียนการสอน
8. การสอนซ่อมเสริม
9. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
10. การส่งเสริมความรู้ของครู
11. การนิเทศการศึกษา

จึงสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารงานโรงเรียน หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ในงานด้านวิชาการเป็นอย่างดี จึงสามารถเป็นผู้นำในโรงเรียนได้ และหัวหน้าสถานศึกษาก็ควรจะให้ความสำคัญของงานวิชาการมากเท่า ๆ กับงานด้านอื่น ๆ ในทางปฏิบัติ หัวหน้าสถานศึกษาอาจมอบหมายให้ผู้อื่นช่วยเหลือได้ แต่ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ครูใหญ่อาจต้องรับผิดชอบเองโดยตรง โรงเรียนขนาดกลาง อาจมีตำแหน่งผู้ช่วยครูใหญ่หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ก็อาจมีผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ

ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ

ในการบริหารงานด้านวิชาการของหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา นั้นมีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของงานนี้หลายประการด้วย เช่น จากผลการสัมมนาครูใหญ่ทั่วประเทศจำนวน 355 คน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 59) มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการดังนี้

1. การเรียนการสอนเด็กขาดความพร้อม เรียนได้ช้า ขาดแคลนสื่อการเรียน ซึ่งบางอย่างไม่สามารถทำขึ้นเองได้
2. การวัดผลคะแนนปลายปี บางวิชาไม่มีการสอบ ทำให้การสอบได้ค่าไม่สมบูรณ์ การวัดผลมีบ่อยครั้งเกินไป ทำให้เสียเวลาในการสอนการเรียน และคะแนนระหว่างปีไม่เหมาะสม เช่น สังคมศึกษา ป.1 - 2 คะแนนมากเกินไป ส่วนคะแนนวิชาภาษาไทยน้อยไป

3. เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วอ่านไม่คล่อง เขียนไม่ค่อยถูก และเด็ก
ซ้ำชั้น

การวิจัยแบบทดลองของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบปัญหา
การบริหารงานวิชาการคือ

1. ครูไม่ครบชั้นเรียน
2. ขาดครูที่มีทักษะทางการสอน
3. วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ
4. ระเบียบราชการบางอย่างยังขัดต่อการดำเนินการ
5. ครูที่มีความสามารถเป็นพิเศษเฉพาะวิชาไม่มีพอ
6. ครูในท้องถิ่นกันการและท้องถิ่นที่เสี่ยงอันตรายยังขาดแคลน
7. ปัญหาความร่วมมือ
8. ปัญหาทางคมนาคม
9. ครูใหญ่ในเทศไม่ทั่วถึง
10. ครูหมุนเวียน มีผลกระทบทางค่านิยมธุรกิจ สุขภาพ และความปลอดภัย
11. วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวัดผลการเรียนที่จะนำไปประเมินผลมีไม่เพียงพอ

(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 13)

นอกจากนี้ ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เชิญคณะ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาในเทศก์ และเจ้าหน้าที่วิชาการของสำนักงาน
รวมจัดทำคู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
2526 : 375 - 377) ได้ให้ปัญหามางประการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
โดยเฉพาะในด้านวิชาการมีดังต่อไปนี้

1. เด็กขาดเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ
2. ครูบางคนไม่เข้าใจหลักสูตรใหม่ เคยชินกับหลักสูตรเก่า หรือมีครูสูงอายุมาก
3. ผู้บริหารไม่สนใจวิชาการ ไม่สนใจการจัดการศึกษาการบริหาร และไม่มีความคิด

ริเริ่ม

4. ไม่เข้าใจการจัดนิทรรศการการแสดงผลงานนักเรียน
5. ต้องการให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ แสดงว่าขาดการนิเทศในโรงเรียน
6. ต้องการให้มีการสาธิตแนะนำการจัดอุปกรณ์การเรียนการสอน แสดงว่าครูขาดทักษะในเรื่องการเรียนการสอนนักเรียน

การบริหารงานด้านธุรการ

การบริหารงานด้านธุรการนับเป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งในงาน 5 ด้านของงานการบริหารโรงเรียน ที่หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องจัดทำและรับผิดชอบ เพราะเป็นงานที่คอยบริการ สนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยเป็นปกติ และเป็นงานที่ต้องใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการประกอบในการบริหารงานเป็นอย่างมาก ถ้าหัวหน้าสถานศึกษาปฏิบัติผิดหรือมีความบกพร่อง อาจจะกระทบกระเทือนถึงความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ได้ ดังนั้น หัวหน้าสถานศึกษา จึงต้องศึกษาหาความรู้ และปฏิบัติงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างปกติโดยถูกต้องอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าในบางโรงเรียนจะมีเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยเป็นผู้ทำงานโดยตรง แต่งานนี้ก็ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าสถานศึกษาผู้นั้นเอง

เคซี (Casey. 1964 : 1 - 5) ได้กำหนดงานธุรการที่สำคัญ ๆ ไว้ 11 ประการคือ งบประมาณ บัญชีการเงิน การจัดซื้อ การจัดหา การประกันอาคารสถานที่ การรับส่งนักเรียน อาหารกลางวัน การจัดงานบุคคล การก่อสร้าง รายงานงบประมาณ และหนี้สิน การวิเคราะห์รายจ่าย และการวางแผนระยะยาว ส่วน นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ 2522 : 31) กล่าวว่า งานธุรการโรงเรียนที่ครูใหญ่จะต้องจัดทำคือ

1. งานธุรการทั่วไป เช่น งานจัดการโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนของครู เวลาทำงานกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนและครู งานทะเบียน งานเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น

2. งานสารบรรณที่ครูใหญ่ต้องทำ ได้แก่ งานโต้ตอบ การประสานงาน และ การเก็บรักษา

3. การเงินโรงเรียนที่ครูใหญ่จะต้องทราบทั้งหมด
4. การจัดสำนักงาน ข้าราชการ ห้องพัสดุ ห้องพยาบาล ห้องประชุมและอื่น ๆ
5. การบริการและการดูแลอาคารสถานที่ การรักษาซ่อมแซมอื่น ๆ
6. การบริการต่าง ๆ ในด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียน แก่ชุมชนได้แก่ การจัดห้องสมุดประชาชน การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชนในต่าง ๆ เป็นต้น

กรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2514 : 14 - 15) ได้กำหนดงาน ข้าราชการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 ประการคือ

1. ดำเนินงานสารบรรณให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. ควบคุมการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

3. จัดทำ ควบคุม ดูแลงานเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ เช่น สมุดหมายเหตุ รายวัน ทะเบียนครู นักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สถิติต่าง ๆ ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ

4. ควบคุมดูแลให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ ของโรงเรียนให้ ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

5. ดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์ประจำโรงเรียนให้อยู่ใน สภาพเรียบร้อย

6. สร้างความสัมพันธ์และประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและ หน่วยงานต่าง ๆ

เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุของโรงเรียนโดยทั่วไปมักจะพบว่า โรงเรียนต่าง ๆ ใช้ครูผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ ทำให้ครูไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ทั้งทางด้านการสอน อันเป็นหน้าที่หลักและงานด้านการเงินและพัสดุ ทำให้เกิดปัญหาและเกิดความผิดพลาดได้ รวมทั้งสาเหตุจากครูที่มาทำงานด้านนี้ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการบัญชีและการเงิน

เท่าที่ควร ดังนั้นในการที่หัวหน้าสถานศึกษาจะมอบหมายหรือแต่งตั้งครูผู้ใดให้ทำหน้าที่
หัวหน้าสถานศึกษาต้องศึกษาคุณสมบัติของผู้ที่จะทำงานในหน้าที่การเงินของโรงเรียนควรมี
ดังต่อไปนี้

1. ชื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน
2. มีความรู้ความสามารถในงานที่รับผิดชอบ โดยทั่วไปจะต้องมีความรู้ทาง
ด้านการบัญชี ระเบียบการเงิน การพัสดุครุภัณฑ์อย่างถ่องแท้ เช่น วุฒิ ปวส. ปวช. พานิชยการ
และการบัญชี เป็นต้น
3. มีความรู้ทางด้านการศึกษบ้างพอสมควร
4. มีความละเอียดรอบคอบ
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นคนเปิดเผย เพราะงานการเงินนั้นจะต้องสัมพันธ์กับ
หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดเวลา
6. มีอารมณ์มั่นคง
7. มีความรับผิดชอบสูง ไม่ปล่อยปละละเลยในงานที่ตนรับผิดชอบ
ส่วนงานการพัสดุนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 361 - 374) ได้เสนอ
ไว้ว่า การพัสดุหมายถึง การซื้อ การจ้าง การซ่อมและการบำรุงรักษา การจัดทำเอง
การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม และดำเนินการอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523
ซึ่งตามระเบียบนี้ยังข้อกำหนดและวิธีการที่จะต้องดำเนินการต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบ
เช่น การจัดซื้อและการจ้าง การควบคุมและจำหน่ายพัสดุ หลักการตรวจสอบรับจ่ายพัสดุ
ประจำปี การจำหน่าย อำนาจอนุมัติให้จำหน่ายเป็นสูญ ระบบบัญชี เป็นต้น

งานด้านอาคารสถานที่ก็นับอยู่ในงานของฝ่ายธุรการด้วย หัวหน้าสถานศึกษาจึง
ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ เอลสบรี และ
แมคดอนัลลี (Elsbry and McNally. 1967 : 349 - 366) กล่าวถึงการบริหาร
อาคารสถานที่ไว้ สรุปได้ 15 ประการคือ

177782

การที่จะได้มาซึ่งอาคารใหม่นั้น เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของ
ระเบียบแบบแผนของทางราชการ เมื่อมีอาคารใหม่แล้ว การดูแลรักษานั้นว่าเป็นงานที่

1. การสร้างและการจัดหาอาคารเพิ่มเติม
2. การปรับปรุงซ่อมแซมตามวาระ
3. การใช้สอยในห้องเรียน
4. การเลือกใช้เครื่องใช้และเครื่องตกแต่งต่าง ๆ
5. การดูแลความสะอาดเรียบร้อยของอาคารสถานที่
6. การจัดห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่ถูกต้องลักษณะอนามัย
7. การจัดที่เช็ดมือและการทำความสะอาด
8. การเฝ้าตรวจอาคารสถานที่เป็นระยะ ๆ
9. การจัดให้มีห้องเก็บของ สัมภาระและอุปกรณ์
10. การจัดและดูแลห้องเรียน
11. การจัดทำกระดานดำ
12. การตกแต่งห้องเรียนและสถานที่ต่าง ๆ
13. การดูแลพื้นอาคาร
14. การระบายอากาศ
15. การดูแลสนามและบริเวณสถานศึกษา

ส่วน พันธ์ หันนาคินทร์ (พันธ์ หันนาคินทร์ 2524 : 297) ให้หลักสำคัญเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ไว้เพียง 3 ประการคือ

1. การบำรุงรักษาให้มีสภาพดีอยู่เสมอ ได้แก่ การซ่อมแซม ตรวจตราและรักษาความสะอาด
2. การใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด คือ การใช้ห้องต่าง ๆ และอาคารที่มีอยู่อย่างเต็มที่ คู่กับการลงทุน
3. การตกแต่งบริเวณให้สวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมอย่างมีศิลปะและช่วยการวางแผนอย่างรอบคอบ

การที่จะได้มาซึ่งอาคารใหม่นั้น เป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบแบบแผนของทางราชการ เมื่อมีอาคารใหม่แล้ว การดูแลรักษานั้นว่าเป็นงานที่

หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะมอบหมายให้ครูคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ แทนก็ได้ ซึ่งเรื่องการใช้อาคารใหม่นี้ วิจิตร วรคบางกูร (วิจิตร วรคบางกูร 2524 : 232) ได้เสนอแนะให้มีการประชุมคณะกรรมการใช้อาคารใหม่ไว้ว่า การจัดประชุมนี้ควร นำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาคารทั้งหมดควรจัดเป็น 2 รูปแบบด้วยกันคือ

1. ประชุมคณะผู้ใช้อาคาร ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน ครู นักเรียน
2. ประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความรู้สึกขึ้นชมยินดีให้กับประชาชนในฐานะที่โรงเรียนเป็นทรัพย์สินสมบัติของท้องถิ่น

ปัญหาการบริหารงานด้านธุรการ

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารให้ความสนใจเอาใจใส่การบริหารงานด้านธุรการและมีการปฏิบัติมาก ถึงกระนั้นก็ตามงานด้านนี้ก็ยังมีความอยู่หลายประการเช่น การประชุมคณะผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาวิเคราะห์และเจ้าหน้าที่วิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการจัดทำคู่มือบริหารโรงเรียน ได้เสนอปัญหาทางธุรการไว้ว่า นักเรียนเพิ่ม - ลดอยู่ตลอดเวลา เพราะการอพยพเคลื่อนย้ายที่พำนักของผู้ปกครอง เป็นปัญหาในการจัดทำทะเบียนหลักฐานต่าง ๆ

ส่วนคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 61 - 64) ได้ให้ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารธุรการไว้มีดังนี้ โรงเรียนไม่มีเงินใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจการต่าง ๆ พอ เก็บเงินบำรุงการศึกษาไม่ได้ เงินจัดสรรงบประมาณมีน้อย ครูใหญ่มีอำนาจเก็บรักษาและใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษาน้อยเกินไป การสร้างแบบแปลนอาคารเรียนไม่เหมาะสม อาคารเรียนในเมืองกับชนบทแตกต่างกันมาก อาคารเรียนไม่พอกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนมีที่ดินน้อย ไม่มีโรงอาหาร ส่วนไม่พอกับจำนวนนักเรียน ซากแกลนโรงฝึกงาน บ้านพักครูไม่พอและไม่เหมาะสม โรงเรียนไม่มีรั้วที่ดินโรงเรียนเป็นที่ลุ่มน้ำขัง มีสนามไม่เพียงพอที่จะบริการนักเรียน ทะเบียนและการใช้

ทะเบียนนักเรียนไม่เหมาะสม ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านธุรการโดยเฉพาะงานล่าช้า วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับงานธุรการขาดแคลน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำสถิติต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐาน ครูใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาไม่เป็น น้ำดื่มน้ำใช้ในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ

จากการศึกษาปัญหาในการบริหารงานธุรการ การเงิน และการบริการนี้ พอจะสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนส่วนมากขาดแคลนวัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา ตู้เก็บเอกสาร ฯลฯ
2. ใต้รั้งงบประมาณน้อย
3. ขาดบุคลากรที่ทำงานด้านธุรการโดยเฉพาะ และผู้ที่ทำหน้าที่อยู่แล้วขาดความรู้ความเข้าใจในงาน
4. ครูใหญ่ไม่เข้าใจงานคือพอ และไม่เอาใจใส่
5. อาคารสถานที่ไม่เพียงพอกับผู้ให้บริการ
6. ขาดความร่วมมือจากผู้บริหารชั้นสูง
7. ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
8. ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจของชุมชน
9. ปัญหาเกี่ยวกับการคมนาคมไม่สะดวก
10. ระเบียบข้อบังคับในงานประเภทยุ่งยากซับซ้อนเกินไป

การบริหารงานด้านบุคลากร

กระบวนการการบริหารงานนั้น ทรัพยากรบุคคลนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของปัจจัยทั้งหลาย หัวหน้าสถานศึกษามีภาระหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติงานด้านบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารบุคคลเป็นอย่างดี เพื่อจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้งานของโรงเรียนดำเนินไป ๓ ประสพผลสำเร็จ

ตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งงานด้านบุคลากรที่ผู้บริหารควรจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การสรรหาบุคคลเข้ารับราชการ หลักเกณฑ์และวิธีการการย้าย การโอน การพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ การรักษาระเบียบวินัยของข้าราชการ ลิขสิทธิ์และผลประโยชน์ตอบแทน ตลอดจนถึงการสิ้นสุดภาพการเป็นข้าราชการ ซึ่ง สมพงศ์ เกษมสิน (สมพงศ์ เกษมสิน 2514 : 6) ได้ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการบริหารองค์การ นักบริหารรุ่นก่อน ๆ ต่างได้พยายามศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อจะหาวิธีการบริหารบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารบุคคลไว้ว่า การบริหารบุคคลคือ การจัดการเกี่ยวกับบุคคลนับตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าปฏิบัติงาน การดูแลบำรุงรักษาจนกระทั่งพ้นไปจากงาน ส่วน สุกิจ จุลละนันท์ (สุกิจ จุลละนันท์ 2510 : 18) ได้ให้ความหมายของการบริหารบุคคลว่า หมายถึง การเลือกคนเข้าทำงานตามความรู้ ความสามารถ ให้มีจำนวนเพียงพอแก่งาน และการใช้กำลังคนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ส่วน ชูศักดิ์ เทียงตรง (ชูศักดิ์ เทียงตรง 2517 : 8) ได้ศึกษาค้นคว้าและให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารบุคคลว่า "การบริหารบุคคล คือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้คนที่มีคุณวุฒิและมีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มาทำงานด้วยความสนใจ พึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล"

ในโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกครูทั้ง 3 สายคือ สายบริหาร (บ) สายปฏิบัติการสอน (ป) และสายสนับสนุนการสอน (ส) ไว้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 39 - 40)

การคัดเลือกครูกำลังให้ใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1 - 50 คน และจัดชั้นเรียนถึงชั้น ป.4 ควรให้มีอัตรากำลังให้โรงเรียนละไม่เกิน 3 คน ถ้าจัดชั้นเรียนถึง ป.6 ให้มีอัตรากำลังได้ไม่เกิน 4 คน

2. โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 51 – 100 คน และจัดชั้นเรียนถึงชั้น ป.4 ควรให้มีอัตรากำล้างได้โรงเรียนละไม่เกิน 4 คน ถ้าจัดชั้นเรียนถึงชั้น ป.6 ให้มีอัตรากำล้างได้ไม่เกิน 5 คน

3. โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 101 – 120 คน และจัดชั้นเรียนถึงชั้น ป.6 ควรให้มีอัตรากำล้างได้โรงเรียนละไม่เกิน 6 คน

4. โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121 – 150 คน และจัดชั้นเรียนถึงชั้น ป.6 ควรให้มีอัตรากำล้างได้โรงเรียนละไม่เกิน 7 คน

5. โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 101 คนขึ้นไป และจัดชั้นเรียนถึงชั้น ป.4 โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 151 คนขึ้นไป และจัดชั้นเรียนถึงชั้น ป.6 ให้นำหลักเกณฑ์ของคุรุสภามาใช้ดังนี้

5.1 สูตรในการคำนวณหาอัตรากำล้างครูทั้งโรงเรียน – จำนวนห้องเรียน
 $\times 1.6$

5.2 สูตรในการคำนวณหาอัตรากำล้างครูสายปฏิบัติการสอน – จำนวน
 ห้องเรียน $\times 1.25$

5.3 การคำนวณหาอัตรากำล้างในสายบริหาร

5.3.1 ผู้บริหารกำหนดให้มีผู้บริหารโรงเรียนละ 1 ตำแหน่ง

5.3.2 ผู้ช่วยผู้บริหาร กำหนดให้มี 1 – 4 ตำแหน่งดังนี้

5.3.2.1 ตำแหน่งผู้ช่วย 1 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 12

ห้องเรียนขึ้นไป

5.3.2.2 ตำแหน่งผู้ช่วย 2 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 18

ห้องเรียนขึ้นไป

5.3.2.3 ตำแหน่งผู้ช่วย 3 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 30

ห้องเรียนขึ้นไป

5.3.2.4 ตำแหน่งผู้ช่วย 4 ตำแหน่ง เริ่มเมื่อมี 42

ห้องเรียนขึ้นไป

5.4 ครูสายสนับสนุนการสอน = (5.1) - (5.2) + (5.3)

5.5 การคำนวณหาจำนวนห้องเรียนให้ปฏิบัติดังนี้

5.5.1 จำนวนนักเรียนต่อ 1 ห้องเรียน ในชั้นอนุบาลหรือเด็กเล็ก ให้ใช้เกณฑ์นักเรียน 35 คนต่อ 1 ห้องเรียน ส่วนชั้นประถมศึกษาให้ใช้เกณฑ์นักเรียน 40 คน ต่อ 1 ห้องเรียน

5.5.2 ให้คำนวณหาจำนวนห้องเรียนจากจำนวนนักเรียนแต่ละชั้นเรียน แล้วเอาจำนวนห้องเรียนของแต่ละชั้นเรียนมารวมกันเป็นจำนวนห้องเรียนทั้งโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ในการคำนวณหาอัตราากำลังต่อไป

บทบาทของหัวหน้าสถานศึกษาที่เกี่ยวกับงานบุคลากรด้านผู้สอน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2522 : 34 - 35) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้ ครูใหญ่สามารถแสดงบทบาทของผู้นำเกี่ยวกับบุคลากรด้านผู้สอนดังต่อไปนี้ การจัดหาครูใหม่ ประมุขเทศครูใหม่ การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ การพัฒนาครู อาจารย์ และการประเมินผลคณะครู โดยเฉพาะเกี่ยวกับการมอบหมายงานให้ปฏิบัตินั้น ครูใหญ่ควรจะได้ให้ครูไม่ว่าจะเป็นครูใหม่หรือครูเก่าทราบเกี่ยวกับ

1. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของงาน
2. การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหน้าที่การงานใหม่
3. ลำดับขั้นของการบังคับบัญชา

เมื่อได้บุคคลเข้ามาปฏิบัติหน้าที่การงานแล้ว การสร้างขวัญและให้กำลังใจ นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนให้บุคคลมีการพัฒนาการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีนับเป็นงานหนักใจแก่ผู้บริหารโรงเรียนมาก เพราะต้องยึดหลักเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของทางราชการ รวมทั้งการเป็นผู้มีคุณธรรมของการเป็นผู้นำ ในเรื่องนี้ ไพโรจน์ สัตยปรีชา (ไพโรจน์ สัตยปรีชา 2523 : 47) ได้กล่าวไว้ว่า การพิจารณาเลื่อนเงินเดือนในระบบราชการพลเรือนไทย นั้น ตาม พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือนและ กฎ ก.พ.ในปัจจุบัน ได้กำหนดให้ ผู้บังคับบัญชาระดับต้นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์การเลื่อน

เงินเดือนในเรื่องคุณภาพและปริมาณงานของตำแหน่ง ผลของงานที่ได้ปฏิบัติมา การรักษา วินัย ความสามารถในการปฏิบัติงาน และความอดสาหัสในการปฏิบัติงาน สำหรับข้าราชการ ครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น ได้มีหลักเกณฑ์ ตลอดจน แบบประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งของผู้บริหารและของครูผู้สอนอยู่แล้ว ถึงกระนั้นก็ตาม เมื่อถึงเวลาการพิจารณาความดีความชอบและผลปรากฏออกมา มักจะมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร ตลอดจนคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนยังอาจจะบกพร่องในเรื่องความยุติธรรม ในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนสำหรับข้าราชการนี้ ไพโรจน์ สัตยปรีชา (ไพโรจน์ สัตยปรีชา 2523 : 48) ได้ให้ข้อสังเกตบางประการไว้ดังนี้ การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบประจำปีนั้น เพื่อให้เป็นไปโดยเที่ยงแท้ยุติธรรม ควรจะแบ่งการประเมินออกเป็นระยะ ๆ โดยมีช่วงระยะเวลาประเมินปีละ 2 ครั้ง หรือทุก ๆ 6 เดือนในรอบปี เพื่อป้องกันมิให้ผู้ประเมิน ประเมินผลงานผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเน้นเฉพาะจุด โดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาที่เพิ่งผ่านพ้นไปก่อนวันทำการประเมิน ทั้งนี้ผู้ประเมินควรจะต้องมีการ จดบันทึกการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ตลอดระยะเวลาที่จะประเมินด้วย และการ ประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น ผู้บังคับบัญชาในฐานะเป็นผู้ประเมินจะต้องมีจิตใจที่เที่ยงแท้ ยุติธรรม โดยประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาไปตามความเป็นจริง ถ้าหากนำเอาความอคติหรือเหตุผลส่วนตัวซึ่งตนเองมีต่อผู้ใต้บังคับบัญชามาเป็นเครื่อง ชี้้นำการประเมินแล้ว ผลการประเมินก็ย่อมจะผิดพลาดเบี่ยงเบนออกไปจากเกณฑ์ความ ยุติธรรมได้ และจะก่อผลเป็นลูกโซ่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานบางคนเสียขวัญและเสียกำลังใจได้ เป็นอย่างมาก

ส่วนปัญหาในเรื่องการปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการนั้น แม้รัฐบาลจะได้จัดทำ อยู่เสมอมา ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของครูซึ่งส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการจากรัฐบาลน้อยอยู่แล้ว ซึ่งเรื่องนี้ไพโรจน์ สัตยปรีชา (ไพโรจน์ สัตยปรีชา 2523 : 88) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า สิ่งสำคัญที่รัฐบาลควรจะนำมาพิจารณา และดำเนินการได้นอกเหนือไปจากการ

ปรับปรุงเพิ่มอัตราเงินเคื่อนข้าราชการก็คือ การพัฒนาระบบสวัสดิการใหม่เพื่อที่จะสนองความต้องการพื้นฐานให้แก่ข้าราชการ ทั้งนี้เนื่องจากระบบสวัสดิการของข้าราชการเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่อาจที่จะสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของข้าราชการได้ หากรัฐปรับปรุงสวัสดิการให้ดีขึ้น โดยให้บริการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การครองชีพของข้าราชการ เช่น การมีที่อยู่อาศัย การมีปัจจัยที่จำเป็นแก่การครองชีพ การมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ มีหลักประกันในยามเกษรา โดยข้าราชการได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องเหล่านี้แล้ว ปัญหาการเพิ่มอัตราเงินเคื่อนหรือเพิ่มเงินเคื่อนค่าครองชีพก็คงจะหมดความจำเป็นไป

ปัญหาการบริหารงานค่านบุคลากร

การบริหารงานค่านบุคลากรย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นอยู่เสมอ จากการสัมมนาของครูใหญ่ทั่วราชอาณาจักร จำนวน 355 คน ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบปัญหาพอสรุปได้ดังนี้

1. การแสวงหาครูและการบรรจุแต่งตั้ง

1.1 การกระจายอัตรากำลังครูแทบทุกจังหวัดไม่สมดุลย์ อัตราครูต่อนักเรียนของโรงเรียนในเมืองสูงกว่าในชนบทมาก และครูสตรีก็มักมีอยู่ในโรงเรียนในเมืองสูงมาก

1.2 มีการเอาครูไปช่วยราชการจังหวัดและอำเภอ ทำให้โรงเรียนขาดอัตรากำลังครู

1.3 ไม่มีการอบรมและฝึกงานผู้ที่แต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่

1.4 การบรรจุครูล่าช้า ไม่ทันวันเปิดเรียนวันแรก

1.5 การบรรจุครูผู้สอน ครูใหญ่ไม่มีส่วนร่วมด้วย

1.6 โรงเรียนกันดารมักได้ครูที่ไม่มีวุฒิทางครู และขาดครูมาก

2. การโอนและย้าย

2.1 การย้ายครูโดยทั่วไปคำนึงถึงความต้องการของผู้ย้ายมากกว่าที่จะคำนึงถึงความต้องการของโรงเรียน โดยครูใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาการย้ายหรือโอน

2.2 การย้ายครูข้ามจังหวัดค่าเงินเรื่องเล่าซ้ำ ทำให้โรงเรียนเดิมขาดอัตรากำลังครูเป็นเวลานาน

2.3 มีการย้ายครูที่เป็นปัญหาต่อการปกครอง แบบเนรเทศให้ไปอยู่โรงเรียนกันดาร ทำให้โรงเรียนกันดารยิ่งขาดครูที่มีคุณภาพมากขึ้น

3. การพัฒนาครู

3.1 มีหน้าที่มุ่งพัฒนาครูส่วนตัวมากกว่าที่จะพัฒนางานในหน้าที่ โดยเฉพาะครูที่เรียนภาคค่ำ

3.2 ทางราชการมุ่งส่งเสริมครูที่มีวุฒิสูงกว่าครูที่มีวุฒิต่ำ

3.3 โอกาสทางการศึกษาของครูเพื่อเพิ่มคุณนึ้ยังไม่กว้างขวางและทั่วถึง

4. การบำรุงรักษาครู

4.1 บ้านพักครูไม่เพียงพอและเบื่กค่าเช่าบ้านไม่ได้

4.2 ครูไปราชการโดยทั่วไปจะเบื่กค่าเบื่ยเลี้ยงพาหนะไม่ได้

4.3 การตรวจเยี่ยมของผู้บังคับบัญชาทำไม่ทั่วถึง

4.4 การเลื่อนขั้นข้าราชการ ครูประมาณ ยังกำหนดวุฒิและปริมาณงานสูงไม่เท่าเทียมข้าราชการกรมกองอื่น ๆ

4.5 ครูไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.6 ครูไม่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าที่ควร

4.7 ครูและสมาชิกในครอบครัวไม่ได้รับความสะดวกในการรักษาพยาบาล

5. การให้ออกจากงาน

5.1 ครูที่ทำงานขาดสมรรถภาพและประพฤติน่าเป็นครูยังมีปฏิบัติงานอยู่

5.2 ครูที่ทำงานครบเกษียณอายุมักไม่สะดวกในการเบิกเงินบำเหน็จบำนาญ

นอกจากนี้ ปัญหาค่านบุคลากรที่มีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของครูประถมศึกษา ก็คือ ปัญหาหนี้สิน ซึ่งจากรายงานผลการวิจัยการสำรวจฐานะทางเศรษฐกิจของครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ปี 2524 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2525 : 35 - 80) พบว่า โดยส่วนรวมแล้วครูเคยกู้เงินคิดเป็นร้อยละ 83.4 ครูส่วนใหญ่ทุกภาคต้องผ่อนหนี้สินเป็นเงินเฉลี่ยเดือนละ 400 - 800 บาท

ในการบริหารงานค่านบุคลากรของหัวหน้าสถานศึกษาจึงอาจจะพอสรุปปัญหาได้ดังต่อไปนี้

1. ครูใหญ่มีความรู้สึกว่าคุณเองมีบทบาทไม่มากนักในการคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง ข้าย ให้ความดีความชอบแก่ครูในโรงเรียน
2. สวัสดิการที่ให้แก่ครูยังมีน้อย
3. โรงเรียนบางแห่งมีอัตราค่าจ้างไม่เพียงพอ
4. ครูที่ขาดสมรรถภาพยังมีอยู่
5. ครูใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารงานบุคคล
6. ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

การบริหารงานค่านกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่ผู้บริหารในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้เป็นไปเพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของนักเรียนตรงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร งานค่านนี้มีมากทั้งที่มีผู้ให้ความหมายและแจกแจงงานออกเป็นค่านนี้ กิฏุโญ สาร (กิฏุโญ สาร 2517 : 209) ได้กล่าวถึงกิจกรรมนักเรียนว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นที่ยอมรับกันว่ามี

ประโยชน์ต่อการศึกษาและควรจัดควบคู่ไปกับการเรียนการสอน กิจกรรมเหล่านี้จะมีคุณค่าหากผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่รู้เป้าหมาย และแนวทางในการติดตามและนิเทศ กิจกรรมนักเรียนที่สำคัญคือ สถานักเรียน ชุมนุมหรือชมรม วารสาร การจัดนิทรรศการ ทางศิลปต่าง ๆ การแสดงละคร การแสดงดนตรี การลูกเสือและอนุชาต และการทัศนอาจร

พนัส หันนาคินทร (พนัส หันนาคินทร 2518 : 67) สรุปว่า การบริหารงานด้านกิจการนักเรียนอาจแบ่งเป็น 4 แผนกใหญ่ ๆ คือ

1. การจัดกิจกรรมนักเรียน
2. การจัดบริการแนะแนว
3. การรักษาวินัยในโรงเรียน
4. บริการอื่นที่จัดให้แก่ นักเรียน เช่น บริการสุขภาพ การจัดอาหารกลางวัน การจ้ดร้านค้า การจัดให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2520 : 104 - 105) กล่าวว่า ขอบเขตของการบริหารกิจการนักเรียน สามารถแบ่งออกเป็นภารกิจหลัก (Functions) ได้ 4 ประการคือ

1. ภารกิจด้านสวัสดิการ ได้แก่
 - 1.1 บริการแนะแนว
 - 1.2 บริการทุนการศึกษา
 - 1.3 บริการทดสอบ (เพื่อการแนะแนว)
 - 1.4 บริการสุขภาพและการรักษาพยาบาล
 - 1.5 บริการอาหารกลางวัน
 - 1.6 บริการจดหมายและไปรษณีย์
 - 1.7 บริการกรเรียนรักษาคินแดนและการผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร
 - 1.8 บริการศิษย์เก่า

2. การกิจด้านการควบคุมได้แก่
 - 2.1 การรับเข้าเรียน
 - 2.2 งานทะเบียน
 - 2.3 หอนอนและนักเรียนเดินเรียน
 - 2.4 วินัยและการควบคุมความประพฤติ
3. การกิจด้านกิจกรรมรวมหลักสูตร ได้แก่
 - 3.1 สโมสรนักเรียน
 - 3.2 กิจกรรมที่นักเรียนปกครองกันเอง
 - 3.3 กิจกรรมกีฬาและกรีฑา
 - 3.4 กิจกรรมค่านิยมและวัฒนธรรม
 - 3.5 ความสัมพันธ์กับชุมชน
 - 3.6 การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
4. การกิจด้านการสอน ได้แก่
 - 4.1 การปฐมนิเทศ
 - 4.2 การสอนซ่อมเสริม
 - 4.3 การสอนพิเศษ

เอลสบรี (Elsbry. 1967 : 243) ได้สรุปการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาว่า เป็นงานเกี่ยวกับการทำสำมะโนนักเรียน การรับเข้า การย้ายโอนนักเรียน การแบ่งชั้นแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ ความถนัด การดูแล ความเจริญก้าวหน้าของเด็ก การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางด้านการเรียนและทางด้านอื่น ๆ การวัดผลการเรียนของเด็กเป็นระยะ ๆ การสร้างข้อทดสอบ การทดสอบ การรายงานผลการเรียนของเด็ก การทำบันทึกต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนและเก็บรักษาไว้ การทำระเบียบสะสม และรายงานต่าง ๆ ของนักเรียนไว้โดยละเอียด เพื่อประโยชน์ในการจัดบริการให้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ การดูแลด้านระเบียบวินัยของโรงเรียนตลอดจน

ความเอาใจใส่ดูแลในการบริการและสวัสดิการรวมทั้งสุขภาพอนามัย และจิตวิทยาพัฒนาการ
ของเด็กนักเรียนไปพร้อมกัน

สรุปแล้ว งานด้านกิจการนักเรียนที่หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องดำเนินการนั้นมี
งานหลักใหญ่ๆดังต่อไปนี้คือ งานกิจกรรมนักเรียน งานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
งานเสริมและรวมหลักสูตร และงานบริการ สวัสดิการต่าง ๆ งานหลักใหญ่ ๆ เหล่านี้
หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนคณะครู นักเรียนดำเนินการ เพื่อให้การบริหาร
โรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แต่การทำงานด้านนี้ควรจะมีหลักและข้อ
สังเกตเพื่อประกอบในการดำเนินการดังต่อไปนี้

การบริการอาหารกลางวัน โรงเรียนที่มีความพร้อม ควรจะจัดบริการด้านนี้
เพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีสุขภาพอนามัยและเป็นการสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้กระทำกิจกรรม
ร่วมกัน ถ้าโรงเรียนไม่สามารถจัดได้ ควรสนับสนุนให้นักเรียนนำอาหารจากบ้านมารับประทาน
หรือให้แม่ค้าที่อยู่ในความควบคุมอย่างใกล้ชิดของทางโรงเรียนเข้ามาบริการในโรงเรียน

งานด้านการบริการแนะแนว ในโรงเรียนขนาดใหญ่ อาจจะมีครูแนะแนวโดยตรง
แต่โรงเรียนทั่ว ๆ ไปยังขาด ดังนั้นหัวหน้าสถานศึกษารวมทั้งครูประจำชั้นจะเป็นครูแนะแนว
โดยตรง กิจกรรมแนะแนวที่ทางโรงเรียนควรจะมีตั้งแต่ การปฐมนิเทศ การเก็บ
รวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การให้ข่าวสาร การจัดบริการให้คำปรึกษา การจัด
หางานและการแนะสถานที่ศึกษาต่อ

งานบริการด้านสุขภาพ ทางโรงเรียนจะต้องจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียน
เป็นระยะ ๆ อาจจะเป็นครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือสถานีกาชาดที่อยู่ใกล้ร่วมมือกัน
การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การบริการเมื่อนักเรียนบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย โดยทาง
โรงเรียนจะต้องจัดให้มีครูทำหน้าที่พยาบาลพร้อมทั้งมีห้องพยาบาลที่เหมาะสม

การให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน นับว่าเป็นงานที่หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องคำนึง
ถึงมาก เพราะการที่ทางโรงเรียนต้องรับผิดชอบชีวิตบุตรหลานของผู้อื่นเป็นจำนวนมากนั้น
ถ้าทางโรงเรียนไม่ได้จัดบริการด้านนี้ให้ดีในเรื่องความปลอดภัยตั้งแต่การไปกลับระหว่าง

บ้านกับโรงเรียน การอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน ความปลอดภัยในเรื่องอาคารสถานที่ อาคารประกอบอุปกรณ์การเล่นของเด็ก ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ประกอบการเรียนการสอน จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยให้มาก ทางโรงเรียนอาจจะเป็นจำเลยในฐานะทำให้เด็กได้รับอันตรายได้ ซึ่งจะเป็นการเสียความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองได้

ปัญหาการบริหารด้านกิจการนักเรียน

ปัญหาในการบริหารกิจการนักเรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 61) ได้สรุปจากการสัมมนาครูใหญ่ทั่วประเทศที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้คือ เด็กขาดความพร้อมเรียนได้ช้า เพราะภาษาถิ่น (เป็นบางจังหวัด) เด็กขาดเรียนบ่อย ๆ การคมนาคมไม่สะดวก จำนวนเด็กแต่ละชั้นเรียนมาก ชอบพูดเท็จ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ฐานะครอบครัวของเด็กยากจน เป็นเหตุให้ขาดแคลนอาหารกลางวัน อุปกรณ์การเรียน เครื่องนุ่งห่ม โรงเรียนส่วนมากไม่มีบริการแนะแนวและห้องสมุด ซึ่งมีตรงกับปัญหาที่คณะผู้บริหารศึกษานิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ทางวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดประชุมเพื่อทำคู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 375 - 377) ได้เสนอปัญหาด้านกิจการนักเรียนไว้ว่า

1. การจัดกิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย ปรากฏผลไม่ชัดเจนในทัศนะของครูผู้สอน

2. ปัญหาเรื่องโภชนาการและอนามัยของนักเรียน

ส่วนผลการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ (จรรยา เกษโพหนอง 2527 : 79) ได้สรุปผลปัญหาการจัดกิจกรรมไว้ดังต่อไปนี้

1. ขาดการสำรวจข้อมูล รายละเอียด ก่อนการตัดสินใจสิ่งการเกี่ยวกับ
การจัดกิจกรรม
2. ขาดงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน
3. การจัดสายงานการบังคับบัญชาไม่ชัดเจน ปริมาณงานของครู - อาจารย์
มากเกินไปไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่
4. ที่เกี่ยวกับการติดต่อสิ่งการเกี่ยวกับกิจกรรม การประชาสัมพันธ์อันมาก
รองลงมาก็คือ ขาดการปรึกษาหารือร่วมกันในการจัดกิจกรรม
5. ที่เกี่ยวกับการประสานงาน ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูที่
ปรึกษากิจกรรมไม่มีความรับผิดชอบ
6. ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร
7. ไม่มีการวางแผนการประเมินผลเป็นระยะ ๆ

การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น นับเป็นสิ่งจำเป็นใน
การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วย
ในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอนก็ตาม
เพราะจะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันนี้
ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ
และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ ถ้าทั้ง
ทางโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพการจัด
การเรียนการสอนตามแนวนั้น คงจะสำเร็จได้ยาก

เดลิ้ม แซมซ้อย (เดลิ้ม แซมซ้อย 2519 : 9) กล่าวว่า โรงเรียนเป็น
ส่วนหนึ่งของสังคม เป็นสถาบันซึ่งสังคมสร้างขึ้นเพื่อรับหน้าที่ในการฝึกอบรมเยาวชน
ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง โรงเรียนเป็นของประชาชน

ที่รัฐจัดขึ้นโดยภาชีอากรของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน โรงเรียนจึงเป็นของชุมชน ทั้งโดยชุมชน และเพื่อชุมชน โรงเรียนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและเป็นผู้นำของชุมชนในด้านต่าง ๆ ตลอดจนยอมรับความช่วยเหลือจากชุมชน ดังที่ ฟิสก์ (Fisk, 1957 : 211 - 225) เสนอไว้ว่า โรงเรียนเป็นผู้นำของชุมชน จึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องยอมรับว่าประชาชนมีส่วนเป็นเจ้าของโรงเรียนและจะต้องมีหน้าที่อุปถัมภ์โรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องยอมรับความช่วยเหลือจากชุมชนด้วยเช่นกัน

สุริรุ ศิลปอนันต์ (สุริรุ ศิลปอนันต์ 2516 : 34) กล่าวว่า โรงเรียนมีโอกาสดูแลสัมพันธ์กับสังคมได้ 3 ทางคือ การให้การศึกษาแก่เยาวชน การให้บริการทรัพยากรต่าง ๆ และการรวมกิจกรรมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

สุพิชญา ชีระกุล (สุพิชญา ชีระกุล 2522 : 54 - 59) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์คือ

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น ศึกษาโครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี สภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร ความต้องการ รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อต่าง ๆ
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น แพร่กิจกรรมของโรงเรียนทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น จัดทำข่าวสาร ออกหนังสือให้ชุมชนทราบ

3. ออกเยี่ยมโดยคณะครูอย่างสม่ำเสมอ
4. จัดให้มีกรรมการศึกษาชุมชน
5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์
 - 5.1 กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ สืบค้นหาแหล่งการศึกษา การจัดงานประจำปีของโรงเรียน

5.2 กิจกรรมที่นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน เช่น การทัศนศึกษาภายในชุมชน การจัดสัปดาห์แห่งการทำความสะอาด การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

5.3 กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น อนามัย เกษตรกรรม ฝ่ายปกครอง

6. ให้บริการแก่ชุมชน เช่น เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน เครื่องใช้ต่าง ๆ และบุคลากรของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 277 - 318) ได้เสนอโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ถึง 8 โครงการเพื่อให้หัวหน้าสถานศึกษาถือถือเป็นแนวปฏิบัติ ได้แก่ โครงการตั้งกรรมการศึกษา ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า ด้วยกรรมการศึกษา โครงการสมาคมหรือมูลนิธิในโรงเรียน เพื่อเป็นการนำชุมชนเข้ามาร่วมกับโรงเรียน โครงการสมาคมผู้ปกครองและครู โครงการวันสำคัญ อันได้แก่ วันสำเร็จการศึกษา วันนิทรรศการ วันกตัญญู (วันไหว้ครู) วันเลือกคนดีแทนของชุมชน โครงการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โครงการวันศิษย์เก่า โครงการส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน โครงการประชาสัมพันธ์ และโครงการศึกษาชุมชน ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นโครงการที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี

ภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร 2517 : 220) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลบุคคลหนึ่งกับประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องรับใช้หรือให้บริการประชาชน การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นกระบวนการไม่ศรีสัมพันธ์สองทาง (a two-way Process) คือ โรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ และในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม การประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น และผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อการประชาสัมพันธ์กับประชาชนอยู่เสมอ

จากข้อคิดเห็นต่าง ๆ เหล่านี้ จึงพอจะสรุปได้ว่า งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น เป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะละเลยไม่ได้ เพราะถ้าการดำเนินงานด้านนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การพัฒนาเด็กนักเรียน การพัฒนาโรงเรียนตามจุดหมายของการจัดการศึกษา ย่อมจะเกิดประสิทธิผลที่ดีอย่างแน่นอน

ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีปัญหาทำให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน จากผลสรุปการสัมมนาเรื่องปัญหาในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่วราช - อาณาจักร รุ่นที่ 5 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2516 สรุปปัญหาการบริหารงานโรงเรียนส่วนที่สัมพันธ์กับชุมชนไว้สองประการคือ

1. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน

1.1 ระเบียบข้อบังคับของทางราชการบางประการเป็นอุปสรรคต่อการสนองความต้องการของชุมชน

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อยกว่าที่ควร ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากครูไม่มีโอกาสเข้าไปคลุกคลีกับชุมชน โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และใช้ทรัพยากรของโรงเรียน และโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการแก่ชุมชน

1.3 ประชาชนในชุมชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหาร เพราะครูและผู้บริหารวางตัวไม่เหมาะสม ใช้เวลาในราชการไปศึกษาต่อภาคค่ำและขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

1.4 โรงเรียนขาดแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เนื่องจากตั้งอยู่ในที่ห่างไกล ขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ โรงเรียนขาดปัจจัยที่จะใช้อำนวยประโยชน์ต่อชุมชน และไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

2. ปัญหาที่เกิดจากชุมชน

2.1 ประชาชนในชุมชนส่วนมากไม่เห็นคุณค่าทางการศึกษา เนื่องจากประชาชนในชุมชนได้รับการศึกษาต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจของสังคมอยู่ในระดับต่ำ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และความเชื่อมั่นในคตินิยมของศาสนาขัดกัน

2.2 ชุมชนเข้าใจว่า งานพัฒนาโรงเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

2.3 สิ่งแวดล้อมของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนเสื่อมโทรม บางแห่งเป็นแหล่งมั่วสุมของอบายมุข มีโจรผู้ร้ายชุกชุม และมีปัญหาสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมือง

2.4 ผู้บริหารระดับท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในเรื่องของการศึกษาเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ไม่เข้าใจและมองเห็นคุณค่าของการศึกษาน้อยไป และขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารระดับท้องถิ่นและโรงเรียน

2.5 ความแตกต่างกันทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยประจำถิ่น เช่น ชาวนา และชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 58)

โครงการวิจัยแบบทดสอบเรื่องการจัดองค์การและระบบบริหารโรงเรียน ปรากฏผลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบปัญหาของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่คล้ายคลึงกับปัญหาจากการสัมมนาครูใหญ่ที่กล่าวมาแล้วคือ

1. ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร

2. สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่เหมาะสมกับโรงเรียนในแง่เศรษฐกิจที่ตั้ง อาคารสถานที่ ทัศนคติและค่านิยมของชุมชนบางอย่างขัดแย้งกับการเรียนการสอน เช่น ความเชื่อมงายในโชคลาง

3. ชุมชนถือว่า เรื่องการศึกษาเป็นเรื่องของโรงเรียน จึงไม่สนใจในกิจการของโรงเรียน

4. โรงเรียนและชุมชนมีความเห็นขัดแย้งและก้าวภายในสิทธิและหน้าที่ของอีกฝ่ายหนึ่งเกินไป

5. ชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาล

6. เกิดจากระบบบริหารราชการเข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากเกินไป โอกาสที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมจึงมีน้อย

7. โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ

8. ขาดเงินและวัสดุอุปกรณ์

9. เศรษฐกิจของชุมชนไม่ดี ทำให้ไม่สามารถติดต่อประสานงานกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 6)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมัคร หนูไฟโรจน์ (สมัคร หนูไฟโรจน์ 2518 : 197 - 198) ได้ทำการวิจัย "เรื่องงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้" ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการนั้นพบว่า ผู้บริหารและประชาชน เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่นักวิชาการซึ่งได้แก่ ครู และศึกษานิเทศก์กลับเห็นว่า โรงเรียนยังไม่ได้ปฏิบัติให้ดีเท่าที่ควร งานวิชาการที่กลุ่มครูและศึกษานิเทศก์เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติน้อย และเขาต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากขึ้นนั้น มีอยู่ 4 เรื่องคือ หลักสูตรไม่ได้ส่งเสริมความรู้ในด้านอาชีพแก่ผู้เรียน อีกทั้งไม่สอดคล้องในการจะนำความรู้ไปปรับปรุงการอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้แก่อย่างใด การจัดทำโครงการสอน โรงเรียนไม่ค่อยมีการจัดทำ วิธีการสอนของครูยังเหมือนเดิม ยังขาดอุปกรณ์การสอนและกลวิธีการสอนที่ดีกว่า และครูประจำการขาดการฝึกอบรมทางวิชาการสมัยใหม่ ฉะนั้นการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแนวการสอนจึงมีน้อยที่สุด ในด้าน

ความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า กลุ่มผู้บริหารและนักวิชาการเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อย ครูกับผู้บริหารไม่ค่อยมีโอกาสได้พบกัน โอกาสที่ผู้บริหารจะแสดงความคิดเห็นในกิจการของโรงเรียนยังมีน้อย ส่วนกลุ่มประชาชนมีความเห็นว่าผู้บริหารและประชาชนให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนเป็นอย่างดี และมีโอกาสพบครูบ้างพอสมควร ส่วนการเข้าร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีน้อย ด้านพัฒนาโรงเรียน อุทิศแรงงาน การบริจาคเงิน วัสดุสิ่งของต่าง ๆ ประชาชนให้ความร่วมมือพอสมควร และการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นไปให้ความรู้แก่นักเรียนยังมีน้อย

ถาวร เรือง รัตนิม (ถาวร เรือง รัตนิม 2518 : 73, 83 - 84) ได้วิจัยเรื่อง "งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ" พบว่า ครูใช้เวลาในการสอนมาทำงานธุรการ บางที่ครูใหญ่ทำเองคนเดียวทั้งหมด เพราะครูคนอื่นติดสอน โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านวิชาการมาก ครูใหญ่และครูหัวหน้าหมวดวิชา เอาใจใส่ต่องานวิชาการเป็นอย่างดี โดยการแนะนำให้ครูเข้าใจหลักสูตรและวิธีสอนที่ถูกต้อง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวการสอน จัดทำโครงการสอนรายวิชา จัดให้มีอุปกรณ์การสอนให้มากเพื่อประโยชน์การเรียนการสอนนักเรียน จัดครูให้สอนตามความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความถนัด ในการประชุม เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้ครูมีเสรีภาพในการจัดทำข้อสอบเพื่อวัดผลการศึกษา อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนคือ การจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ช่วยให้เด็กนำความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนไปช่วยเพิ่มพูนรายได้หรือปรับปรุงอาชีพของผู้ปกครอง หรือปรับปรุงสภาพของท้องถิ่นได้เท่าที่ควร ครูมีวุฒิทางวิชาชีพต่ำ คือต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ครูไม่ค่อยได้รับการอบรมทางวิชาการ ไม่ค่อยได้รับความช่วยเหลือทางด้านการสอนจากหน่วยงานพิเศษ และไม่ค่อยจะมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน ส่วนงานด้านกิจการนักเรียนนั้น โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและได้ผลดี งานที่ทางโรงเรียนปฏิบัติได้ผลดี เช่น เรื่องระเบียบวินัยการปกครองนักเรียน การตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ การให้

ความช่วยเหลือให้นักเรียนในการจัดชุมนุมต่าง ๆ ช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนไม่มากนัก

คง โพธิ์มัตติ (คง โพธิ์มัตติ 2519 : 165 - 168) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" พบว่า มีปัญหาทางด้านการบริหารวิชาการ ทางโรงเรียนยังใช้วิธีสอนแบบเก่า ๆ ปิดหนังสือเรียนเป็นคู่มือ เป็นหลักสูตรและเป็นอุปกรณ์ไปในตัว วิธีอธิบาย ให้อ่านตาม จดตาม ยังใช้กันอยู่มาก การเตรียมงานก่อนเปิดเรียนไม่ค่อยได้ทำกันอย่างจริงจัง การทำข้อทดสอบทางอำเภอยังทำกันอยู่ ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนเก่งวิชา เพื่อเรียนในชั้นสูงต่อไปมากกว่าอย่างอื่น ได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศน์น้อยมาก มีปัญหาในเรื่องการสอนและอุปกรณ์การสอน อัตราครูไม่พอกับจำนวนนักเรียน ครูใช้เวลาไปศึกษาต่อภาคค่ำ ซึ่งต้องออกเดินทางก่อนเวลาเลิกเรียน และครูถูกยืมตัวไปใช้ให้ช่วยราชการ ส่วนงานธุรการ ครูใหญ่มักแบ่งให้ครูหลายคนทำ ทำให้งานล่าช้า ไม่มีระเบียบเท่าที่ควร ผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยออกตรวจเยี่ยม

จันทร์ณี สงวนนาม (จันทร์ณี สงวนนาม 2518 : 175) ได้ศึกษางานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางตามลำดับ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และการบริการอยู่ในระดับมากและปฏิบัติถูกต้องตามหลักวิชามากที่สุด คือโรงเรียนส่วนใหญ่ยึดถือระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานธุรการค่อนข้างมาก โรงเรียนปฏิบัติตามระเบียบการเงินโดยเคร่งครัด ครูใหญ่ต้องรับผิดชอบในการก่อสร้างค่อนข้างมาก โรงเรียนส่วนใหญ่ทำงานตามระเบียบและจัดทำสถิติให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความสะดวกในการติดต่อ รับส่งเอกสารและหนังสือราชการ ส่วนงานธุรการที่เป็นปัญหาได้แก่ โรงเรียนที่รับงบประมาณน้อย และโรงเรียนไม่มีเจ้าหน้าที่ทำงานด้านธุรการ ต้องให้ครูมาทำงานด้านนี้

สมบัติ จันทภูมิ (สมบัติ จันทภูมิ 2513 : 23 - 98) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดบริการแนะแนว การจัดสวัสดิการต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนการส่งเสริมความประพฤติและการรักษาความมีระเบียบวินัยอยู่ในเกณฑ์สูง

เฉลิม แคมชอย (เฉลิม แคมชอย 2519 : 86 - 88) ได้ศึกษางานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านการบริหารกิจการนักเรียนพบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะในด้านการเสริมหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดการวางแผนที่จะปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ปรีดา เอื้อตระกูล (ปรีดา เอื้อตระกูล 2518 : 147) วิจัยเกี่ยวกับงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคกลาง โดยทดสอบผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านธุรการและการเงินมาก เหมาะสมเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนงานบริหารบุคคล ผู้บริหารเห็นว่าตนเองมีบทบาทในการบริหารบุคคลากรน้อย แต่เกี่ยวกับความเหมาะสมในการปฏิบัติงานด้านนี้ของโรงเรียน ผู้บริหารเห็นว่าดีมาก แต่นักวิชาการและประชาชนเห็นว่าดีปานกลาง และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

วิรัตน์ ศิริบุรณ (วิรัตน์ ศิริบุรณ 2518 : 57 - 58) ได้ศึกษาสมรรถภาพในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 11 ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า พฤติกรรมของการบริหารของครูใหญ่ในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางและค่อนข้างต่ำ การปฏิบัติที่อยู่ในขั้นคือการเข้าร่วมพิธีทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่น ส่วนการปฏิบัติงานที่อยู่ในขั้นต่ำ คือการเชิญผู้ปกครองไปชมกิจการของโรงเรียนในโอกาสอันควร การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู และการเชิญผู้ปกครองที่มีความชำนาญในอาชีพบางอย่างในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร การนำเอาทรัพยากร

ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา การจัดโครงสร้างการสร้างความสัมพันธ์
กับชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์
กับชุมชน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำกับข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งหมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 422 คน จากจำนวนผู้บริหารทั้งหมด 1,318 คน (จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 1,318 โรงเรียน) การเลือกกระทำดังนี้

1.1 แบ่งกลุ่มประชากรที่จะศึกษาออกเป็นกลุ่ม ตามขนาดของโรงเรียน คือขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยถือเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีงบประมาณ 2526 ทำให้สามารถแบ่งประชากรที่จะศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ 30 โรงเรียน ขนาดกลาง 135 โรงเรียน และขนาดเล็ก 1,153 โรงเรียน หลังจากแบ่งกลุ่มแล้ว เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละกลุ่มโดยใช้วิธีสุ่มแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มนั้นให้เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรตามตารางสัดส่วนของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน \ กลุ่มตัวอย่าง	ผู้บริหารโรงเรียน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดใหญ่	30	28
ขนาดกลาง	135	103
ขนาดเล็ก	1,153	291
รวม	1,318	422

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 60 ข้อ (ดูภาคผนวก) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน
ซึ่งในแต่ละด้านจะมีจำนวนข้อดังนี้

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ 12 ข้อ

ปัญหาการบริหารงานธุรการ 12 ข้อ

ปัญหาการบริหารงานบุคลากร 12 ข้อ

ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน 12 ข้อ

ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน 12 ข้อ

ทั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของคะแนน เพื่อใช้ในการแปลความหมายปัญหา
การบริหารงานทั้ง 5 ด้านไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	ไม่มีปัญหาเลย
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50	มีปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	มีปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	มีปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00	มีปัญหามากที่สุด

สำหรับเกณฑ์รายด้านแต่ละด้านใช้เกณฑ์ประเมินค่าความคิดเห็นของเบสต์

(Best. 1964 : 158 - 159) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.68 - 5.00	มีปัญหการบริหารงานอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.67	มีปัญหการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33	มีปัญหการบริหารงานอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งจะมีอยู่ข้างท้ายของแบบสอบถามตอนที่ 2 ของในแต่ละด้าน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะหรือปัญหาเพิ่มเติม

3. การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาขอบข่ายงานทั้ง 5 ด้าน ของผู้บริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย งานวิชาการ งานธุรการ (ซึ่งรวมทั้งงานด้านอาคารสถานที่) งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน และงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมงานทั้ง 5 ด้าน โดยให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรช่วยตรวจสอบแก้ไข
3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นจากกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากผู้บริหารในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งหาความจำแนกด้วย

4. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าทั้งฉบับ ใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง

5. การหาค่าอ่านาจจำแนกเป็นรายข้อ ใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและ 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มต่ำ แล้วทำการทดสอบค่า t (t -test) ปรากฏว่าแบบสอบถามแต่ละข้อมีค่า t สูงกว่า 1.75 ทุกข้อ แสดงว่าแบบสอบถามแต่ละข้อมีค่าอ่านาจจำแนกดี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและจักระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ พร้อมทั้งหนังสือของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมีถึงผู้บริหารโรงเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแล้วคืนโดยทางไปรษณีย์ตามเวลาที่กำหนด แบบสอบถามที่ส่งไป 422 ฉบับ ได้รับคืน 372 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.15 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
โรงเรียนขนาดใหญ่	28	25	89.29
โรงเรียนขนาดกลาง	103	97	94.17
โรงเรียนขนาดเล็ก	291	250	85.91
รวม	422	372	88.15

ตาราง 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์การบริหารงาน

ประสบการณ์การบริหารงาน	กลุ่มตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
มากกว่า 10 ปี	172	46.24
ระหว่าง 5 - 10 ปี	120	32.26
ต่ำกว่า 5 ปี	80	21.50
รวม	372	100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 372 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ผลปรากฏว่า แบบสอบถามที่ได้รับคืน มีความสมบูรณ์ทั้ง 372 ฉบับ
2. นำแบบสอบถามไปตรวจให้คะแนนรายข้อ วิเคราะห์ข้อมูลและคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แบบ Statistical Package for the Social Science (SPSS)
 3. หาค่าเฉลี่ยรายข้อของแต่ละด้านของตัวแปรตามคือ
 - 3.1 ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ

- 3.2 ปัญหาการบริหารงานด้านธุรการ
- 3.3 ปัญหาการบริหารงานด้านบุคลากร
- 3.4 ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน
- 3.5 ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ซึ่งรายละเอียดข้อใดด้านใดสูง แสดงว่าทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาในการบริหารงานด้านนั้นสูง ถ้ารายละเอียดข้อใดด้านใดต่ำ แสดงว่าทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาในการบริหารงานด้านนั้นต่ำ

4. ทดสอบสมมุติฐาน

- 4.1 ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน
- 4.2 ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน
- 4.3 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าสถิติพื้นฐาน

5.1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.1.2 ค่าความแปรปรวน (S^2)

5.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

5.2 สถิติที่ใช้หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายข้อ ใช้สูตร (ล่วน

สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 187)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

5.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่าทั้งฉบับ โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ใช้สูตร
(ล่วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	L	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน จำนวนข้อของเครื่องมือที่จะวัด
	S_1^2	แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

5.4 ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ตามสมมุติฐานข้อ 2 และข้อ 3 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One-way Classification) (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 108)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

5.5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ตามสมมุติฐานข้อ 1 โดยใช้อัตราส่วนวิกฤติ t (t -test) (อนันต์ ศรีโสภณ 2525 : 203)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right)^2}{\left(\frac{S_1^2}{n_1} \right)^2 + \left(\frac{S_2^2}{n_2} \right)^2} - 2$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์และข้อความโดยย่อ สำหรับใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ผู้บริหาร แทน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่
อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
N	แทน จำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน ความแปรปรวน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ใน t-distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ใน F-distribution
MS_b	แทน Mean Square between groups
MS_w	แทน Mean Square within groups
SS	แทน Sum of Square
MS	แทน Mean Square
df	แทน degree of freedom

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร ศึกษารักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ชุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ชุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ชุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

เนื่องจากแบบสอบถามปลายเปิดของแต่ละค่านั้น ผู้ตอบแบบสอบถามได้ลงความเห็นเพิ่มเติมมาน้อยมาก คิดแล้วไม่ถึงร้อยละ 10 ผู้วิจัยจึงขอตัดออกไปไม่ทำการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ ชุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้าน
วิชาการ จำแนกเป็นรายข้อ

ปัญหาด้านวิชาการ	N = 372	
	$\bar{X}$	S
ครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ	2.976	1.107
ครูขาดแคลนหนังสือสำหรับคนควาประกอบการสอน	3.519	1.021
สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอและสื่อบางอย่างไม่สามารถ ทำขึ้นเองได้	3.519	0.861
โรงเรียนขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียน	3.680	0.992
ครูไม่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน	3.075	0.977
ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน	3.024	1.162
ครูไม่สนใจจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมด้านวิชาการ	2.815	1.046
ครูไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้เหมาะสมตามลักษณะเนื้อหาของแต่ละ วิชา	3.051	1.114
ครูไม่สนใจการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.054	1.119
ครูไม่เห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน	3.000	1.147
ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากศึกษานิเทศก์อำเภอ และจังหวัด	3.680	1.058
โรงเรียนขาดเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับวัดและประเมินผลการเรียน การสอน	3.481	1.019
รวมเฉลี่ย	3.239	0.697

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีทัศนคติสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ โรงเรียนขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียน ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากศึกษานิเทศก์อำเภอและจังหวัด ครูขาดแคลนหนังสือสำหรับค้นคว้าประกอบการสอนและสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และสื่อบางอย่างไม่สามารถทำขึ้นเองได้

ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บริหารมีทัศนะว่า ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านธุรการ จำแนกเป็นรายข้อ

ปัญหาคำนวณธุรการ	N = 372	
	$\bar{X}$	S
บุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการ ขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ, การเงินและพัสดุ	3.043	1.078
โรงเรียนไม่ได้รับแจ้งเกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติงานธุรการการเงินและพัสดุ	2.715	1.089
ครูไม่เข้าใจในวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบการเงินและพัสดุ	2.946	1.093
การประชาสัมพันธ์, การแจ้งข่าวสารของทางราชการแก่ครูไม่ทันเวลา	3.016	1.111
โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	3.820	1.040

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัญหาคำนรุกรการ	N = 372	
	$\bar{X}$	S
ครุภัณฑ์ในห้องเรียนไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม	3.734	0.967
โรงเรียนมีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องรุกรการ ห้องสมุด ห้องสื่อกการเรียน และห้องพยาบาลไม่เหมาะสม	3.745	1.050
โรงเรียนมีสนามกีฬาไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและมีสภาพ ไม่เหมาะสม	3.293	1.241
ขาดงบประมาณในการดูแลรักษาและซ่อมแซมอาคารสถานที่และ บริเวณโรงเรียน	3.911	0.996
การจัดทกแต่งบริเวณโรงเรียน ไม่สะอาด สวยงามและร่มรื่น	2.769	0.993
โรงเรียนขาดแคลนครุภัณฑ์และเครื่องอำนวยความสะดวกใน การปฏิบัติงานรุกรการ	3.551	0.952
สวัสดิการค้ำที่พักอาศัยสำหรับครูและภารโรงไม่เหมาะสม	3.680	1.167
รวมเฉลี่ย	3.352	0.657

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีทัศนะต่อสิ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาใน
การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ในค้ำรุกรการที่อยู่ในระดับมากได้แก่ ขาดงบประมาณในการดูแลรักษาและซ่อมแซมอาคาร
สถานที่และบริเวณโรงเรียน โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณค้ำอาคารสถานที่

ไม่เพียงพอ ครูจำกัดในห้องเรียนไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสม โรงเรียนมีอาคารเรียน
 ห้องเรียน ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องสื่อการเรียนและห้องพยาบาลไม่เหมาะสม
 สวัสดิการค่านที่พักอาศัยสำหรับครูและภารโรงไม่เหมาะสม และโรงเรียนขาดแคลน
 ครุภัณฑ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานธุรการ
 ส่วนปัญหาข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน
 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา คำนวณ
 บุคลากร จำแนกเป็นรายข้อ

ปัญหาคำนวณบุคลากร	N = 372	
	$\bar{X}$	S
อัตรากำลังของครูในโรงเรียนไม่ครบตามเกณฑ์	3.056	1.311
การที่มีครูไปช่วยราชการที่อื่นหรือมีครูจากที่อื่นมาช่วยราชการ ในโรงเรียน	2.573	1.217
โรงเรียนขาดครูทำหน้าที่สอนวิชาชีพต่าง ๆ เช่น คนตรี - นาฏศิลป์และพลานามัย	4.078	1.039
การบรรจุครูใหม่เข้าทำการสอนโดยไม่มีการประชุมพิเศษ	2.419	1.114
การมอบหมายงานให้ครูทำ ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของครู	2.761	1.069
ครูไม่อุทิศเวลาให้แก่เด็กและแก่โรงเรียน	2.995	1.168
ครูไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับและวินัยของครู	2.688	1.168

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาคำนวณบุคลากร	N = 372	
	$\bar{x}$	S
ครูไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือศึกษาต่อ	2.508	1.011
ครูในโรงเรียนไม่มีคุณธรรมและจริยธรรม	2.293	1.080
ครูในโรงเรียนไม่มีความสามัคคีกัน	2.156	1.183
ครูไม่มีความรักและภาคภูมิใจในเกียรติและตำแหน่งหน้าที่ของตน	2.298	1.154
ครูไม่ได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี	2.355	1.271
รวมเฉลี่ย	2.682	0.738

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีทัศนะต่อสิ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ในค่านับบุคลากรที่อยู่ในระดับมากได้แก่ โรงเรียนชาครุทำหน้าที่สอนวิชาชีพต่าง ๆ เช่น คนตรี - นาฏศิลป์และพลานามัย

สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อัตราค่าจ้างของครูในโรงเรียนไม่ครบตามเกณฑ์ ครูไม่อุทิศเวลาให้แก่เด็กและแก่โรงเรียน การมอบหมายงานให้ครูทำ ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถและความถนัดของครู ครูไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและวินัยของครู การที่มีครูไปช่วยราชการที่อื่นหรือมีครูจากที่อื่นมาช่วยราชการในโรงเรียน และครูไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือศึกษาต่อ

ข้ออื่น ๆ ผู้บริหารมีทัศนะว่า ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงาน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้าน
กิจการนักเรียน จำแนกเป็นรายข้อ

ปัญหาด้านกิจการนักเรียน	N = 372	
	X	S
การไม่วางแผนงานด้านกิจการนักเรียนไว้ตลอดปี	2.718	1.053
ครูไม่เอาใจใส่อบรมความประพฤติของนักเรียน	2.608	1.087
นักเรียนขาดเรียนเพราะต้องช่วยเหลืองานของครอบครัว	3.000	1.177
นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้าและอาหารกลางวัน	3.602	1.063
ไม่มีการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียน	2.911	1.145
ครูไม่สนใจสุขภาพพลานามัยของนักเรียน	2.466	0.974
โรงเรียนขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและที่จะใช้เวลาให้เป็น ประโยชน์สำหรับนักเรียน	3.005	1.161
โรงเรียนขาดแคลนน้ำที่สะอาดสำหรับให้นักเรียนดื่ม	2.952	1.294
ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน	3.866	1.032
การเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านและโรงเรียนของนักเรียนไม่ สะดวกและไม่ปลอดภัย	2.548	1.126
ไม่มีการจัดตั้งและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา	2.909	1.386
ครูไม่สนใจในกิจกรรมการสอนลูกเสือและยุวกาชาด	2.651	1.107
รวมเฉลี่ย	2.935	0.641

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีทัศนะต่อสิ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ด้านกิจการนักเรียนที่อยู่ในระดับมากได้แก่ ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้าและอาหารกลางวัน

สิ่งที่ผู้บริหารมีทัศนะว่าทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยคือ ครูไม่สนใจสุขภาพพลานามัยของนักเรียน

ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บริหารมีทัศนะว่า ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวนที่เป็นรายชื่อ

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	N = 372	
	$\bar{X}$	S
โรงเรียนไม่ดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.304	1.092
โรงเรียนขาดวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่สำหรับบริการชุมชน	3.398	1.042
ผู้บริหารและคณะครูไม่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพของชุมชน	2.379	1.006
โรงเรียนขาดการวางแผนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน	2.677	1.076
คณะครูไม่สร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชน	2.395	1.185
คณะครูไม่สร้างศรัทธาให้แก่คนในชุมชน	2.374	1.176

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	N = 372	
	$\bar{X}$	S
คณะครูไม่ปรับตัวให้เข้ากับระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน	2.296	1.137
ผู้นำและคนในชุมชนไม่เข้าใจและมองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา	2.941	1.308
โรงเรียนขาดแหล่งทรัพยากรและวิทยากรในชุมชน	3.548	1.059
เศรษฐกิจของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ	3.820	0.959
กรรมการศึกษาของโรงเรียนไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ และ ความรับผิดชอบ	3.336	1.073
สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเสื่อมโทรมและไม่เหมาะสม	2.449	1.077
รวมเฉลี่ย	3.007	0.568

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีทัศนคติสิ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เศรษฐกิจของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ และโรงเรียนขาดแหล่งทรัพยากรและวิทยากรในชุมชน

ข้อที่ผู้บริหารมีทัศนคติว่าสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ โรงเรียนขาดวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่สำหรับบริการชุมชน กรรมการศึกษาของโรงเรียนไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ ผู้นำและคนในชุมชนไม่เข้าใจและมองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาและโรงเรียนขาดการวางแผนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน

ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากที่กล่าวนี้ ผู้บริหารมีทัศนะว่า ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกเป็นรายค่าน

ปัญหาการบริหารงาน	N = 372		อันดับ ปัญหา
	$\bar{X}$	S	
ค่านวิชาการ	3.239	0.697	2
ค่านธุรการ	3.352	0.657	1
ค่านบุคลากร	2.682	0.738	5
ค่านกิจการนักเรียน	2.935	0.641	4
ค่านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.007	0.568	3
รวมเฉลี่ย	3.043	0.660	

จากตาราง 9 ปรากฏว่า ทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานค่านต่าง ๆ ทั้ง 5 ค่าน อยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น แต่เมื่อจัดอันดับแล้ว ปัญหาดังกล่าวยังคงจะเป็นปัญหาค่านธุรการ วิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กิจการนักเรียนและบุคลากรตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่างกัน มีทัศนคติปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ข้าราชการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบทัศนคติปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ข้าราชการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีคุณวุฒิต่างกันตามสมมุติฐานข้อ 1 จำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหาการบริหารงานด้าน	ปัญหาหรือสูงกว่า N = 218		ต่ำกว่าปัญหาหรือ N = 154		t
	$\bar{X}$	s^2	$\bar{X}$	s^2	
1. ด้านวิชาการ	3.3142	0.5169	3.1337	0.4264	2.52*
2. ด้านวิชาการ	3.3976	0.4733	3.2873	0.3684	1.63
3. ด้านบุคลากร	2.7164	0.6068	2.6326	0.4569	1.11
4. ด้านกิจกรรมนักเรียน	2.9687	0.4529	2.8864	0.3504	1.25
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.8100	0.5184	2.8496	0.4761	0.53
รวมเฉลี่ย	3.0414	0.3624	2.9579	0.2662	1.43

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$t_{.05, df = 2,396}, \alpha = 1.96$

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า กับผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีทัศนคติต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาการบริหารงานด้านธุรการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และปัญหาการบริหารงานโดยรวมทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และ
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหาการบริหารงาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.5395	2.2698	4.768*
	ภายในกลุ่ม	369	175.6623	0.4760	
ด้านธุรการ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.4042	2.2021	5.218*
	ภายในกลุ่ม	369	155.7380	0.4221	
ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2155	0.1777	0.197
	ภายในกลุ่ม	369	201.8188	0.5469	
ด้านกิจกรรมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.1550	2.5775	6.460*
	ภายในกลุ่ม	369	147.2256	0.3990	
ด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.2898	1.6449	3.329*
	ภายในกลุ่ม	369	182.3103	0.4941	
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.7801	1.3900	4.380*
	ภายในกลุ่ม	369	117.1177	0.3174	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

F.05, df = 2,369, α = 3.02

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และปัญหาโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานด้านบุคลากรแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ จำแนกเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 3.0000$)	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 3.1074$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.3147$)
ขนาดใหญ่	—	0.1074 *	0.3147 *
ขนาดกลาง	—	—	0.2073 *
ขนาดเล็ก	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่กับผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางกับผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหา
ในการบริหารงานด้านธุรการ จำแนกเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 3.1710$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 3.3588$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.4220$)
ขนาดกลาง	—	0.1878	0.2510 *
ขนาดใหญ่	—	—	0.0632 *
ขนาดเล็ก	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานด้านธุรการแตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีทัศนะแตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากับผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหาร
งานค่านิยมบุคลากร จำแนกเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 2.6288$)	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 2.6555$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 2.6977$)
ขนาดใหญ่	—	0.0267	0.0689 *
ขนาดกลาง	—	—	0.0422 *
ขนาดเล็ก	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มี
ทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานค่านิยมบุคลากรแตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ใน
โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีทัศนะแตกต่างจาก
ผู้บริหารงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน
ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางกับผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน
ขนาดเล็ก มีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหาร
งานด้านกิจการนักเรียน จำแนกเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 2.6433$)	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 2.8093$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.0123$)
ขนาดใหญ่	—	0.1660*	0.3690*
ขนาดกลาง	—	—	0.2030*
ขนาดเล็ก	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มี
ทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน แตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่
ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน
ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านนี้
แตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05

ตาราง 16 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงาน
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 2.6735$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 2.7900$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 2.8893$)
ขนาดกลาง	—	0.1165*	0.2158*
ขนาดใหญ่	—	—	0.0993*
ขนาดเล็ก	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง
มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่าง
จากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อปัญหา
ในการบริหารงานด้านนี้แตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหาร
รวมทุกด้าน

ขนาดโรงเรียน	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 2.8820$)	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 2.8833$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.0672$)
ขนาดใหญ่	—	0.0013	0.1852 *
ขนาดกลาง	—	—	0.1839 *
ขนาดเล็ก	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มี
ทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานทุกด้าน แตกต่างจากผู้บริหารงานที่ปฏิบัติงานอยู่ใน
โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีทัศนะแตกต่างจาก
ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้บริหารที่
ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานรวมทุกด้าน
แตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกัน
มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ชุรการ บุคลากร กิจการนักเรียน และ
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

ตาราง 18 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากกว่า 10 ปี
ระหว่าง 5 - 10 ปี และน้อยกว่า 5 ปี มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารด้านวิชาการ
บุคลากร บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหาการบริหารงาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	7.2554	3.6277	7.740 *
	ภายในกลุ่ม	369	172.9464	0.4687	
ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	4.7579	2.3790	5.649 *
	ภายในกลุ่ม	369	155.3843	0.4211	
ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	15.7344	7.8672	15.582 *
	ภายในกลุ่ม	369	186.2998	0.5049	
ด้านกิจกรรมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	14.4356	7.2178	19.307 *
	ภายในกลุ่ม	369	137.9450	0.3738	
ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	10.8937	5.4469	11.504 *
	ภายในกลุ่ม	369	174.7064	0.4735	
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	9.8517	4.9259	16.517 *
	ภายในกลุ่ม	369	110.0464	0.2962	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

F.05, df = 2,369 α = 3.02

จากตาราง 18 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ที่มีทัศนะต่อปัญหา การบริหารงานด้านวิชาการ เปรียบเทียบเป็นรายคู่

ประสบการณ์การบริหารงาน	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 3.1224$)	ระหว่าง 5 - 10 ปี ($\bar{X} = 3.2427$)	ต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 3.4865$)
มากกว่า 10 ปี	—	0.1213*	0.3641*
ระหว่าง 5 - 10 ปี	—	—	0.2428*
ต่ำกว่า 5 ปี	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานมากกว่า 10 ปีกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี และผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี มีทัศนะแตกต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 เปรียบเทียบผู้บริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ที่มีทักษะต่อปัญหา
การบริหารงานด้านธุรการ เปรียบเทียบเป็นรายคู่

ประสบการณ์การบริหารงาน	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 3.2355$)	ระหว่าง 5 - 10 ปี ($\bar{X} = 3.4174$)	ต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 3.5062$)
มากกว่า 10 ปี	—	0.1819 *	0.2707 *
ระหว่าง 5 - 10 ปี	—	—	0.0888 *
ต่ำกว่า 5 ปี	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานมากกว่า 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี และผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านธุรการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี มีทักษะแตกต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ที่มีทักษะต่อปัญหาการ
บริหารงานด้านบุคลากร เปรียบเทียบเป็นรายคู่

ประสบการณ์การบริหารงาน	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.5077$)	ระหว่าง 5 - 10 ปี ($\bar{X} = 2.6912$)	ต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 3.0437$)
มากกว่า 10 ปี	—	0.1835*	0.5360*
ระหว่าง 5 - 10 ปี	—	—	0.3525*
ต่ำกว่า 5 ปี	—	—	—

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานมากกว่า 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ที่มีทักษะต่อปัญหา
การบริหารงานด้านกิจการนักเรียน เปรียบเทียบเป็นรายคู่

	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.7452$)	ระหว่าง 5 - 10 ปี ($\bar{X} = 3.0014$)	ต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 3.2448$)
มากกว่า 10 ปี	—	0.2562*	0.4296*
ระหว่าง 5 - 10 ปี	—	—	0.2434*
ต่ำกว่า 5 ปี	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานมากกว่า 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 23 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ที่มีทักษะต่อปัญหา
การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปรียบเทียบเป็นรายคู่

ประสบการณ์การบริหารงาน	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.7028$)	ระหว่าง 5 - 10 ปี ($\bar{X} = 2.7920$)	ต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 3.1448$)
มากกว่า 10 ปี	—	0.0640*	0.4420*
ระหว่าง 5 - 10 ปี	—	—	0.3528*
ต่ำกว่า 5 ปี	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานมากกว่า
10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารระหว่าง 5 - 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี
มีทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงาน
ระหว่าง 5 - 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะ
ต่อปัญหาในการบริหารงานด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 เปรียบเทียบผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์ที่มีทัศนคติต่อปัญหา
การบริหารงานรวมทุกด้าน

ประสบการณ์การบริหารงาน	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.8627$)	ระหว่าง 5 - 10 ปี ($\bar{X} = 3.0291$)	ต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 3.2852$)
มากกว่า 10 ปี	—	0.1664 *	0.4225 *
ระหว่าง 5 - 10 ปี	—	—	0.2561 *
ต่ำกว่า 5 ปี	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานมากกว่า 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี มีทัศนคติต่อปัญหาในการบริหารงาน รวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปีกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี มีทัศนคติต่อปัญหาในการบริหารงานรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะเกี่ยวกับงานบริหารทั้ง 5 ด้านต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านวิชาการ
 - 1.2 ด้านธุรการ
 - 1.3 ด้านบุคลากร
 - 1.4 ด้านกิจการนักเรียน
 - 1.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน โดยจำแนกเป็น
 - 2.1 คุณวุฒิของผู้บริหารโรงเรียน
 - 2.2 ขนาดของโรงเรียน
 - 2.3 ประสบการณ์การบริหารงานของผู้บริหาร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2527 จำนวน 372 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ 25 คน โรงเรียนขนาดกลาง 97 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น
ส่วนตอนคือ

- ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อปัญหาการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน
รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นปัญหาด้านต่าง ๆ ดังนี้
1. ด้านวิชาการ จำนวน 12 ข้อ
 2. ด้านธุรการ จำนวน 12 ข้อ
 3. ด้านบุคลากร จำนวน 12 ข้อ
 4. ด้านกิจการนักเรียน จำนวน 12 ข้อ
 5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 12 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ได้ใช้วิธีการทางสถิติดำเนินการดังนี้
1. ใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ปัญหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
วิเคราะห์ปัญหาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์
 2. ใช้ t-test ทดสอบสมมติฐานที่เปรียบเทียบความแตกต่าง
คะแนนเฉลี่ยของปัญหาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิต่างกันตาม
สมมติฐานข้อ 1
 3. ใช้ F-test ทดสอบสมมติฐานที่เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนน
ความแปรปรวน ปัญหาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ที่มีขนาดต่างกันและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานแตกต่างกัน ตามสมมติฐาน
ข้อ 2 และข้อ 3

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อ มูล

1. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาในการบริหารงานของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่า

1.1 ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ โดยเฉลี่ยแล้วมีปัญหายู่ใน
ระดับปานกลาง มีข้อที่เป็นปัญหายู่ในระดับมากเพียง 4 ข้อ คือ โรงเรียนขาดแคลน
หนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียน ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากศึกษานิเทศก์
อำเภอและจังหวัด ครูขาดแคลนหนังสือสำหรับค้นคว้าประกอบการสอน และสื่อการเรียน
การสอนไม่เพียงพอและสื่อบางอย่างไม่สามารถทำขึ้นเองได้ ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับปานกลางมีอยู่ 6 ข้อ ได้แก่ ครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือต่างๆ
ครูไม่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียม
การสอน ครูไม่สนใจจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมด้านวิชาการ ครูไม่ปรับปรุง
วิธีสอนให้เหมาะสมตามลักษณะเนื้อหาของแต่ละวิชา ครูไม่สนใจการเรียนรู้ของนักเรียน
เป็นรายบุคคล ครูไม่เห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน และโรงเรียน
ขาดเครื่องมือที่ดีสำหรับวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

1.2 ปัญหาการบริหารงานด้านธุรการ โดยเฉลี่ยแล้วมีปัญหายู่ใน
ระดับปานกลาง แต่เมื่อเปรียบเทียบเรียงลำดับของปัญหาแล้ว ปัญหาอันดับอยู่ในลำดับ
ที่ 1 ข้อที่มีปัญหายู่ในระดับมากมีอยู่ 6 ข้อได้แก่ขาดงบประมาณในการดูแลรักษา
และซ่อมแซมอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณ
ด้านอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ คุรุภัณฑ์ในห้องเรียนไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม
โรงเรียนมีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องสื่อการเรียนไม่เหมาะสม
สวัสดิการด้านที่พักอาศัยสำหรับครูและภารโรงไม่เหมาะสม และโรงเรียนขาดคุรุภัณฑ์
และเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานธุรการ ส่วนปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับปานกลางมี 6 ข้อ ได้แก่ บุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบ
ปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ โรงเรียนไม่ได้รับแจ้งเกี่ยวกับระเบียบวิธี

ปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุ ครูไม่เข้าใจในวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินและพัสดุ การประชาสัมพันธ์ การแจ้งข่าวสารของทางราชการแก่ครูไม่ทันเวลา โรงเรียนมีสนามกีฬาไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและมีสภาพไม่เหมาะสม และการจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียนไม่สะอาด สวยงามและร่มรื่น

1.3 ปัญหาการบริหารงานค้ำคนบุคลากร โดยเฉลี่ยแล้วมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากอยู่เพียงข้อเดียว คือ โรงเรียนขาดครูทำหน้าที่สอนวิชาชีพร่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์และพลานามัย ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางมีอยู่ 6 ข้อ ได้แก่ อัตรากำลังของครูในโรงเรียนไม่ครบตามเกณฑ์ ครูไม่อุทิศเวลาให้แก่เด็กและแก่โรงเรียน การมอบหมายงานให้ครูทำไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของครู ครูไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและวินัยของครู การที่ครูไปช่วยราชการที่อื่นหรือมีครูจากที่อื่นมาช่วยราชการในโรงเรียน และครูไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือศึกษาต่อ ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยมี 5 ข้อ ได้แก่ การบรรจุครูใหม่เข้าทำการสอนโดยไม่มีการประชุมพิเศษ ครูในโรงเรียนไม่มีคุณธรรมและจริยธรรม ครูในโรงเรียนไม่มีความสามัคคีกัน ครูไม่มีความรักและภาคภูมิใจในเกียรติและตำแหน่งหน้าที่ของตน และครูไม่ได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี

1.4 ปัญหาการบริหารงานค้ำนกิจการนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากอยู่ 2 ข้อ คือ ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้า และอาหารกลางวัน ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางมีอยู่ 9 ข้อ ได้แก่ การไม่วางแผนงานค้ำนกิจการนักเรียนไว้ตลอดปี ครูไม่เอาใจใส่อบรมความประพฤติของนักเรียน นักเรียนขาดเรียน เพราะต้องช่วยเหลืองานของครอบครัว ไม่มีการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียน โรงเรียนขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและที่จะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน โรงเรียนขาดแคลนน้ำที่สะอาด

สำหรับให้นักเรียนขี่ม การเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านและโรงเรียนของนักเรียนไม่สะดวกและไม่ปลอดภัย ไม่มีการจัดตั้งและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา และครูไม่สนใจในกิจกรรมการสอนลูกเสือและยุวกาชาด ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยมีเพียงข้อเดียวคือ ครูไม่สนใจสุขภาพพลานามัยของนักเรียน

1.5 ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉลี่ยแล้วมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากอยู่ 2 ข้อ คือ เศรษฐกิจของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ และโรงเรียนขาดแหล่งทรัพยากรและวิทยากรในชุมชน ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางมีอยู่ 4 ข้อ ได้แก่ โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่สำหรับบริการชุมชน กรรมการศึกษาของโรงเรียนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ผู้นำและคนในชุมชนไม่เข้าใจและมองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา และโรงเรียนขาดการวางแผนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยมีอยู่ 6 ข้อ ได้แก่ โรงเรียนไม่ดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารและคณะครูไม่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพของชุมชน คณะครูไม่สร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชน ครูไม่สร้างศรัทธาให้แก่คนในชุมชน คณะครูไม่ปรับตัวให้เข้ากับระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเสื่อมโทรมและไม่เหมาะสม

1.6 วิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อพิจารณาจะแนบเฉลยความเป็นปัญหาและจัดอันดับของปัญหาแล้ว ปรากฏว่า ปัญหาการบริหารงานด้านธุรการเป็นปัญหาอันดับ 1 ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการเป็นปัญหาอันดับ 2 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นปัญหาอันดับ 3 ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนเป็นปัญหาอันดับ 4 และปัญหาการบริหารงานด้านบุคลากรเป็นปัญหาสุดท้าย ปัญหาการบริหารงานทั้งห้าด้านมีระดับความเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ากับผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่ามีทักษะตอบปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะตอบปัญหาการบริหารงาน ด้านธุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกันพบว่า มีทักษะตอบปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านกิจกรรม นักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และปัญหาโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะตอบปัญหาการบริหารงานด้าน บุคลากร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกัน มีทักษะตอบปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ปรากฏผลในรายละเอียด ดังนี้

1.1 ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม มีปัญหาหลายข้อที่จัดว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก เช่น ขาดแคลนหนังสือ อานประกอบสำหรับนักเรียน ขาดแคลนหนังสือสำหรับครูค้นคว้า สื่อการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ระดับอำเภอและระดับจังหวัด ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการวิจัยของประเสริฐ ขาวงษ์ ที่พบว่า สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอและบางอย่างทำเองไม่ได้ (ประเสริฐ ขาวงษ์ 2524 : 77) ซึ่งเมื่อมีความขาดแคลนในเรื่องเหล่านี้แล้ว ปัญหาอื่น ๆ ก็จะเกิดตามมา เช่น มาตรฐานในด้านการอ่าน การเขียนของนักเรียนไม่เท่าที่ควร ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 59) ได้จัดการสัมมนาครูใหญ่ทั่วราชอาณาจักรก็พบว่า มีเด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วอ่านไม่ออก เขียนไม่ค่อยถูก และเด็กช้าชั้นอยู่เป็นจำนวนมาก

ส่วนปัญหาที่เกิดจากตัวครู เช่น ครูไม่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน ไม่จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการ ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้เหมาะสม ไม่เห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริมนั้น อาจเป็นเพราะครูส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ครูต้องทำงานพิเศษอื่น เพื่อเพิ่มรายได้เป็นการช่วยจุนเจือฐานะทางเศรษฐกิจให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม จึงเป็นเหตุให้ครูไม่สามารถอุทิศเวลาเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

1.2 ปัญหาการบริหารงานด้านธุรการ แม้ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาคำนี้อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อจัดอันดับแล้วปัญหาคำนธุรการ เป็นปัญหาย่อยในอันดับหนึ่ง และมีข้อปัญหาที่จัดว่าอยู่ในระดับมากถึง 6 ข้อ ดังต่อไปนี้ ปัญหาขาดงบประมาณในการดูแลรักษาซ่อมแซมอาคารสถานที่ ได้รับการจัดสรรงบประมาณในค่านาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ขาดครุภัณฑ์ในห้องเรียน ขาดห้องพิเศษต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน รวมทั้งการบริการด้านสวัสดิการบ้านพักอาศัยแก่ครูและภารโรงของโรงเรียนไม่เหมาะสม

ปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับงานธุรการ ตลอดทั้งงบประมาณในการดูแลรักษาซ่อมแซมและสวัสดิการบ้านพักแก่ครูแก่ภารโรงที่กล่าวมานี้ สืบเนื่องมาจากการได้รับการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือน้อยมาก การที่โรงเรียนบางแห่งสามารถดำเนินการอยู่ได้ในระดับคั้นั้น ก็เนื่องด้วยการช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้บริหารของนักเรียนหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งปัญหานี้ก็สอดคล้องกับการวิจัยของ ประเสริฐ ขาวงษ์ (ประเสริฐ ขาวงษ์ 2524 : 82) ที่ว่ามีความขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องอำนวยความสะดวก

ในการดำเนินงาน เช่น พิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่องขยายเสียง ครั้นจะให้ผู้ปกครอง
ในท้องถิ่นช่วยเหลือก็ประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ อีกประการหนึ่ง
โรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ มีระเบียบ ไม่มีการ
เก็บเงินบำรุงการศึกษาจากนักเรียน เงินที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้ นั้น เมื่อเทียบกับ
จำนวนโรงเรียนทั่วประเทศซึ่งมีถึงสามหมื่นกว่าโรงเรียน ก็จำเป็นต้องกระจายกันไป
จนประมาณจึงได้น้อย

1.3 ปัญหาการบริหารงานค่านมบุคลากร อยู่ในระดับปานกลางและอยู่
อันดับสุดท้าย มีสิ่งที่เป็นปัญหามากก็คือ ขาดครูทำหน้าที่สอนวิชาชีพและหรือวิชาพิเศษ
ต่าง ๆ เช่น การงานพื้นฐานอาชีพ ศิลปดนตรี นาฏศิลป์ ตลอดจนครูพลานามัย ซึ่ง
สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนตรี เทพสิทธิ์ (มนตรี เทพสิทธิ์ 2524 : 56)
ที่พบว่า การขาดครูในวิชาที่ต้องการ ในเรื่องนี้ นับแต่มีการประกาศใช้หลักสูตรประถม
ศึกษา 2521 เป็นต้นมา มีการบรรจุกลุ่มประสบการณ์ในด้านการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
แม้ว่าจะได้เตรียมบุคลากรในค่านมมาก่อนแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริง โรงเรียน
ยังขาดครูที่จะสอนวิชาชีพหรือวิชาพิเศษอื่น ๆ อยู่มาก และครูประจำชั้นคนเดียวกัน
ดำเนินการสอนหมดทุกกลุ่มประสบการณ์ ก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก

ส่วนข้อปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางและน้อยได้แก่ ขาดอัตรากำลัง ครูไม่
อุทิศเวลาการมอบหมายงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัด ครูไม่ปฏิบัติ
ตามระเบียบวินัย การช่วยราชการ การอบรมสัมมนาหรือการศึกษาต่อ การนิเทศ
ครูใหม่ คุณธรรมจริยธรรม ความสามัคคีของครู ความภาคภูมิใจในตำแหน่งหน้าที่
และความผูกพันในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีนั้น เนื่องจากในปัจจุบันนี้
การปฐมนิเทศครูใหม่ก่อนที่จะส่งไปทำการสอน และครูเองก็มีระเบียบวินัยจรรยา
มารยาทของครูเป็นหลักปฏิบัติปฏิบัติกันอยู่แล้ว จึงไม่มีใครมีปัญหา และในเรื่องการ
พิจารณาความดีความชอบประจำปี เมื่อครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน
เสนอชื่อนามเข้าคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอซึ่งเป็นการทำงานแบบคณะบุคคล

มีการกลั่นกรองหลายขั้นตอนอย่างรอบคอบ ปัญหาค้านี้จึงมีน้อย

1.4 ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหามากคือ ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน นักเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้าและอาหารกลางวัน ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของประเสริฐ ขาวงษ์ (ประเสริฐ ขาวงษ์ 2524 : 80) ที่ว่า โรงเรียนไม่สามารถหาทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนได้ นักเรียนที่ขาดแคลนมาจากครอบครัวที่ยากจน ซึ่งปัญหานี้ก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ

ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางและน้อยซึ่งได้แก่ การวางแผนงานกิจการนักเรียน การอบรมความประพฤติ การขาดเรียนของนักเรียนเพื่อช่วยเหลืองานของครอบครัว การแนะแนวในโรงเรียน ขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับบริโภค การเดินทางไป-กลับ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา ถูกเลือบุคาขาดและความเอาใจใส่ในสุขภาพพลานามัยของเด็กนักเรียนนั้น ถือเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนอยู่แล้วที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้กิจการของโรงเรียนดำเนินไปครบตามหลักสูตร และผู้บริหารจะต้องพยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้ว่ามีโครงการหลายโครงการเพื่อตอบสนองงานด้านนี้เช่น โครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โครงการอาหารกลางวัน โครงการอนามัยโรงเรียน เป็นต้น

1.5 ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลางและเป็นอันดับที่ 3 มีข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากได้แก่ เรื่องเศรษฐกิจของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำและขาดแคลนทรัพยากรและวิทยาการในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงทดลองเรื่องการจัดองค์กรและระบบบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 6) ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ขาดวัสดุอุปกรณ์สถานที่เพื่อบริการชุมชน กรรมการศึกษาของโรงเรียนไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ชุมชนไม่มองเห็นคุณค่าของการศึกษา ขาดการวางแผนพัฒนาชุมชนร่วมกัน นั่นก็เป็นผล

ส่วนใหญ่มาจากปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าวแล้ว จึงเป็นเหตุให้คนในชุมชนขาดความ
เอาใจใส่ต่อกิจการของโรงเรียน ส่วนปัญหาที่ครูและผู้บริหารไม่สร้างความคุ้นเคย
และปรับตัวให้เข้ากับชุมชนนั้น ก็เนื่องมาจากครูส่วนใหญ่มักจะไม่พักอยู่ในชุมชนนั้น
โอกาสที่จะสร้างความคุ้นเคยมีน้อย

1.6 ปัญหาการบริหารงานรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนมากสามารถแก้ปัญหาและดำเนินการพัฒนาโรงเรียน
ไปตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ จากที่ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและ
กลุ่มโรงเรียนได้มอบหมายตกลงกัน เมื่อจกัค้นคว้าปัญหาแล้ว ปัญหาการบริหารงาน
ด้านธุรการเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของประเสริฐ ขาววงษ์ (ประเสริฐ
ขาววงษ์ 2524 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารธุรการ การเงินและ
การบริการอยู่ในระดับมากและถือว่าเป็นปัญหาอันดับหนึ่ง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ
งานด้านนี้ผู้บริหารมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องของความถูกต้องตามระเบียบแบบแผน เป็น
ปัจจุบัน มีการตรวจสอบและต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และถ้ามีการปฏิบัติผิดพลาดหรือ
บกพร่อง ย่อมมีผลกระทบต่อการดำเนินงานอาจมีความผิดกระทบกระเทือนถึงความมั่นคง
ในตำแหน่งหน้าที่ของตนด้วย ซึ่งตรงข้ามกับปัญหาในการบริหารงานด้านบุคลากร
ผู้บริหารมีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่จะเป็นผู้บริหารได้ผ่าน
การศึกษาอบรมและศึกษางานด้านที่จะเป็นผู้นำของหน่วยงาน และมีความเข้าใจใน
เรื่องมนุษยสัมพันธ์ครองใจผู้ร่วมงานและช่วยแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานได้อยู่แล้ว

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า
กับผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า ทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานด้าน
ธุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีหรือ
สูงกว่าถึงร้อยละ 58.60 ส่วนผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีอยู่ร้อยละ 41.40

การที่ผู้บริหารมีคุณวุฒิสูงย่อมได้ผ่านการศึกษาคบรบในด้านวิชาการมาแล้ว สามารถแยกแยะประเด็นปัญหาการบริหาร แยกต่างจากกลุ่มผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนปัญหาค้นอื่น ๆ นั้น ผู้บริหารย่อมได้รับการอบรม ประชุม สัมมนาอยู่เป็นประจำ ทั้งก่อนการรับหน้าที่และในขณะดำรงตำแหน่งอยู่ จึงมีทัศนะต่อปัญหาในคำถามเหล่านี้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสมพงษ์ ศิริเชต (สมพงษ์ ศิริเชต 2523 : 36) ที่ว่า กระบวนการบริหารด้านการวางแผน การจัดองค์การ การประสานงานและการประเมินของครูใหญ่ที่มีวุฒิต่างกัน ใช้กระบวนการการบริหารงานดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ผู้บริหารมีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ด้านบุคลากรมีทัศนะแยกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานด้านวิชาการ ธุรการ กิจการนักเรียนและ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน คือโรงเรียนขนาดเล็กย่อมมีปัญหาน้อย โรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมมีปัญหามากตามลำดับ ซึ่งไม่เหมือนกับปัญหาการบริหารงานด้านบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ปริมาณครูในโรงเรียนจะมากหรือน้อย ครูจะมีระเบียบวิธีการปฏิบัติยึดถือระเบียบวินัย จรรยาบรรณวิชาชีพของครูเป็นบรรทัดฐานเหมือนกันอยู่แล้ว จึงมีทัศนะไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานมากกว่า 10 ปี ระหว่าง 5 - 10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี มีทัศนะต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโดยรวมทุกด้านแยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการเป็นผู้บริหารนั้นย่อมจะต้องมีภาระหน้าที่ในการแก้ปัญหาทุก ๆ ด้านของโรงเรียน การที่ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยความ

เรียบร้อย นับเป็นผลสำเร็จในการบริหารงาน แต่การที่จะแก้ปัญหาไปด้วยความสำเร็จ
เรียบร้อยหรือไม่นั้น ประสิทธิภาพการบริหารงานเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง นั่นก็คือ
ถ้าผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพการบริหารมาาก ย่อมสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้บริหาร
ที่มีประสิทธิภาพการบริหารงานมาน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผลการวิจัยครั้งนี้

1. ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ มีข้อเสนอแนะดังนี้

โรงเรียนควรจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนให้ดี โดยจัดให้มี
หนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียน หนังสือคู่มือครู หนังสือประกอบการสอนสำหรับครู
ได้ค้นคว้า ให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียนและครูในโรงเรียน ในด้านสื่อการเรียน
การสอน ควรจะมีมุมหรือห้องสื่อการเรียน มีครูทำหน้าที่คอยช่วยเหลือในด้านการจัดทำ
จัดหา การบริการ โดยร่วมมือกันกับนักเรียน ครู ตลอดจนผู้ปกครอง การนิเทศภายใน
โรงเรียนโดยหัวหน้าสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียน ตลอดจนครู
วิชาการของกลุ่มโรงเรียนควรมีบทบาทในด้านการนิเทศให้มากขึ้น เพื่อให้งาน
วิชาการดำเนินไปโดยมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาการบริหารงานด้านธุรการ มีข้อที่ควรเสนอแนะดังต่อไปนี้

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือจังหวัดโดยคณะกรรมการการประถมศึกษา
อำเภอ หรือจังหวัด ควรจะพิจารณาจัดสรรงบประมาณในด้านการดูแลรักษาซ่อมแซม
และการสร้างอาคารสถานที่ตามความจำเป็นและเหมาะสมจริง ๆ เพราะในเรื่องการ
พัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ถ้ามีอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์และเครื่อง
อำนวยความสะดวกพร้อม ประกอบกับได้ผู้บริหารและคณะครูผู้ร่วมงานที่มีความสามารถ
ย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับบุคลากร

ทำหน้าที่ธุรการ ทางราชการควรจะได้จัดให้มีการฝึกฝนอบรมร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจงานธุรการ

3. ปัญหาการบริหารงานด้านบุคลากร มีข้อที่ควรเสนอแนะดังต่อไปนี้

เนื่องจากงานบริหารบุคลากรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ควรจะต้องร่วมมือกันนับตั้งแต่การวางแผนการผลิตครู ควรจะมีการสำรวจปริมาณคุณภาพที่ต้องการจริง ๆ เพราะขณะนี้ครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาสามัญทั่ว ๆ ไป นั้นมีปริมาณมากจนเกินพอ แต่ด้านวิชาเฉพาะตลอดทั้งวิชาชีพต่าง ๆ นั้นยังขาดอยู่ ควรจะมีการให้ครูที่สอนวิชาสามัญนั้นไปเข้ารับการฝึกอบรมชนิดเข้มข้นในด้านวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในด้านนี้ ส่วนการที่ครูไม่อุทิศเวลาให้แก่เด็กและแก่โรงเรียนนั้น ผลการวิจัยของครูสภาพพบว่า ส่วนใหญ่ครูมีหนี้สิน จึงเป็นเหตุให้ครูไม่มีเวลาที่จะอุทิศให้แก่เด็กและแก่โรงเรียน ปัญหาในเรื่องนี้ทางครูสภากำลังดำเนินการสำรวจและหาทางช่วยเหลืออยู่

4. ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ในเรื่องการขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความสามารถในด้านการมนุษยสัมพันธ์ติดต่อกับพ่อค้า คหบดี สมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือ นอกจากนั้นควรจะมีการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยแก้ปัญหาเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน ซึ่งมีหลายวิธีการตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ความพร้อมของทางโรงเรียนและชุมชน

5. ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

เนื่องจากปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องการบริการชุมชนยังไม่ได้เท่าที่ควร กรรมการศึกษาของโรงเรียน ผู้นำและคนในชุมชนไม่เข้าใจและมองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ตลอดทั้งทางโรงเรียนไม่มีการวางแผนกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารจึงควรทำความเข้าใจกับบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ในเรื่องการให้มีส่วนร่วม ให้มีสิทธิในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จัดทำโครงการอบรมกรรมการศึกษาของโรงเรียนให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำโครงการทำแผนพัฒนาโรงเรียนและชุมชนร่วมกับผู้นำและคนในชุมชน รวมทั้งการจัดตั้ง

ชมรมหรือสมาคมผู้ปกครองครู จัดทำโครงการประชุมชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยสม่ำเสมอ ฯลฯ วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นหนทางที่จะช่วยให้งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

6. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่างกันมีทักษะต่อปัญหาในการบริหารงานแตกต่างกันนั้น ย่อมแสดงว่าผู้บริหารที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรียังมีอยู่จำนวนหนึ่ง ควรจะส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสเข้าอบรม สัมมนาหรือศึกษาต่อเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร เป็นการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้บริหาร เพราะขณะนี้วิทยาลัยครูต่าง ๆ ได้เปิดโอกาสให้แก่ครูที่อยู่ในส่วนต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

7. ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน ทักษะในการบริหารงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญถึง 4 ด้าน ยกเว้นด้านบุคลากร ดังนั้นคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัด ชชาติ ควรจะมีการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนโดยทั่วถึง เสมอกันไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้เป็นเครื่องสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และผลก็จะตกอยู่กับเด็กส่วนใหญ่ที่อยู่ในชนบท

8. ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกัน ทักษะการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ดังนั้นทางราชการจะโดยศึกษานิเทศก์อำเภอหรือจังหวัด หรือจะโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรจัดให้มีโครงการฝึกอบรมผู้ที่เตรียมตัวเป็นผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่เป็นผู้บริหารอยู่แล้วให้มีการฝึกอบรมเพื่อรับวิทยาการใหม่ ๆ เป็นการพัฒนาระดับบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการวิจัยในแง่มุมที่น่าสนใจ เพื่อปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาให้ดีขึ้นคือ

1. ควรศึกษาโครงสร้าง ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานแบบกลุ่มโรงเรียน เพื่อปรับปรุงการบริหารงานระดับกลุ่มโรงเรียนที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาทัศนะของผู้ปกครองและคนในชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในด้านการสร้างความเข้าใจอันดี และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ควรจะศึกษาทัศนะของครูฝ่ายปฏิบัติการสอน (สาย ป.) เกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ ให้ลึกยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ปรับปรุงการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนให้ดีขึ้น อันจะเกิดประโยชน์แก่การพัฒนาการประถมศึกษา
4. ควรสำรวจความต้องการฝึกอบรมของผู้บริหารที่ยังมีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และหาทางช่วยเหลือ เพื่อให้มีการเข้าศึกษา อบรมในเรื่องการบริหารงานโรงเรียน การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา นับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งในด้านการพัฒนาการประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะประชากรของประเทศแทบทั้งหมดจะต้องผ่านการศึกษาในระดับนี้ ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นบุคคลที่ทางฝ่ายบริหารหน่วยเหนือขึ้นไปจะต้องให้ความสำคัญจากผลการวิจัยนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานบริหารด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อบังเกิดผลดีเยาวชนของชาติก็จะได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป

မဟာဗျူဟ

บรรณานุกรม

- กมล ชูทรัพย์ การบริหาร สำนักพิมพ์แพรวพิตยา 2516, 468 หน้า
- กิติมา ปรีดีคิลก ทฤษฎีบริหารองค์การ 2524, 339 หน้า อัดสำเนา
- เกษม ศิริสัมพันธ์ "คำปราชัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องใน
วันประถมศึกษาแห่งชาติ" ใน วันประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2525 รวมสมโภชน์
กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี หน้า 12 กระทรวงศึกษาธิการ 2525
- ขุนทอง ภูมิวิเคื่อน "เทคนิคในการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา" นิตยครุ 13 : 6 - 11
กรกฎาคม 2527
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การประถมศึกษา 2526 เอกสาร
รายงานการประถมศึกษา 2526, 134 หน้า
- _____ สวัสดิการสำนักงาน คู่มือปฏิบัติงานบุคคล เทพนิตการพิมพ์ 2526,
868 หน้า
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สรุปผลการสัมมนาเรื่องปัญหาในการ
บริหารโรงเรียน ปัญหาในการบริหารโรงเรียนประชาบาลของครูใหญ่โรงเรียน
ประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520, 72 หน้า
- _____ การอบรมครูใหญ่ ประธานกลุ่มโครงการวิจัย แบบทดสอบเรื่องการจัด
องค์การและระบบบริหารโรงเรียนประชาบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 2521, 80 หน้า
- กง โพธิ์มณฑิต งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ ค.ม.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2519, 235 หน้า อัดสำเนา
- จรรยา เกษโพนทอง การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชากิจกรรม และครูที่ปรึกษากิจกรรม
ปริญญาโท วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2527, 114 หน้า อัดสำเนา

จันทร์ นี สงวนนาม งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดในภาคกลาง วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 228
 หน้า อักส่าเนา

เฉลิม แคมชอย งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2519, 101 หน้า อักส่าเนา

ชูศักดิ์ เทียงตรง การบริหารงานบุคคลในภาครัฐกิจ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 2518, 216 หน้า

ถาวรเรือง รัตน์ งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2518, 164 หน้า อักส่าเนา

ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ "การบริหารวิชาการ" เอกสารสัมมนาการบริหารการศึกษา
และประชากรศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม 2516

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป ภาควิชาบริหารการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 159 หน้า อักส่าเนา

ประชุม รอดประเสริฐ ผู้นำและพฤติกรรมการบริหารงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 134 หน้า

ประคิษฐ์ ฮวบเจริญ การประถมศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง 6 ฉบับ
 อักษรบัณฑิต 2523, 108 หน้า

ประเสริฐ ขาวงษ์ ปัญหาการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ 2524, 90 หน้า อักส่าเนา

ปรีดา เอื้อตระกูล งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลใน
ภาคกลาง วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 218 หน้า
 อักส่าเนา

- บุสดี สัตยมานะ การบริหารรัฐกิจ มงคลการพิมพ์ 2517, 402 หน้า
 พันธ์ หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2518, 321 หน้า
 _____ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2524, 363 หน้า
 "พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารโรงเรียนประชาบาล พ.ศ.2523" ราชกิจจานุเบกษา
 ฉบับพิเศษ เล่ม 97 ตอนที่ 158 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2523
 ไพโรจน์ สัตยปรีชา การบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือนไทย ไทยวัฒนาพานิช
 2522, 168 หน้า
 ภิญโญ สาร การบริหารงานบุคคล สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2517, 587 หน้า
 _____ หลักบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2519,
 536 หน้า
 _____ หลักบริหารการศึกษา สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2526, 550 หน้า
 มนตรี เทพสิทธิ ขอบเขตการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานบุคคล
ของ ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
ปริญญาณพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2524, 88 หน้า อัดสำเนา
 ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ทวีกิจการพิมพ์
 2524, 287 หน้า
 เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน รายงานการวิจัยการสำรวจฐานะทางเศรษฐกิจของ
ครู แผนกวิจัยและประเมินผล กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการ
 คุรุสภา 2525, 122 หน้า อัดสำเนา
 วิจิตร วุฒบายกูร การวางแผนยังและพัฒนาสถานศึกษา ห้างหุ้นส่วนจำกัดชินธุ์
 การพิมพ์ 2524, 237 หน้า
 วิรัตน์ ศิริบุรณ การศึกษาสมรรถภาพในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตการศึกษา 6 ปริญญาณพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2518, 69 หน้า อัดสำเนา

- ศิริวรรณ พุ่งเกียรติ และคณะผู้รวบรวม วันประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดนครราชสีมา
 หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 2526, 63
 หน้า อักสำเนา
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมสามัญศึกษา เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา
 พุทธศักราช 2519, หน้า 22 - 28 ม.ป.ป.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมสามัญศึกษา คู่มือครูใหญ่ประถมศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา
 2514, 225 หน้า
- สมิคร หนูไพโรจน์ งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดในภาคใต้ วิทยานิพนธ์ ค.ม.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 225
 หน้า อักสำเนา
- สุกิจ จุลละนันท์ "การบริหารงานบุคคลแผนใหม่" หลักการบริหาร โรงพิมพ์ส่วน
 ทองถิ่น 2510, 122 หน้า
- สุพิชญา ชีระกุล การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พิมพ์ครั้งที่ 2
 ห้างหุ้นส่วนนิติรัฐการพิมพ์ 2522, 165 หน้า
- สุวัตร ศิลปอนันต์ "งานบริหารครูใหญ่" นิตรศร 9 : 54 กันยายน 2516
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2522,
 155 หน้า
- สมบูรณ์ ไทยวิชราภาส ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา นิวสมบูรณ์
 การพิมพ์ นครราชสีมา 2526, 321 หน้า
- สมพงษ์ เกษมสิน การบริหาร โรงพิมพ์เกษมสุวรรณ 2514, 591 หน้า
- การบริหาร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2523, 338 หน้า
- ทวน พินธุพันธ์ "การปฏิบัติงานของผู้บริหารในสถานศึกษา" นิตรศร 4 : 17 -
 20 กุมภาพันธ์ 2524
- อนันต์ ศรีโสภาก หลักการวิจัยเบื้องต้น สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2525, 220 หน้า

เอกวิทย์ ๗ กลาง การบริหารวิชาการ รายงานการประชุมผู้ตรวจการศึกษา
และศึกษาธิการจังหวัด โรงพิมพ์สุสภา 2516, 163 หน้า

Best, John W. Research in Education. 3rd. ed., New Jersey Prentice Hall, Inc., 1977. 430 p.

Casey, Leo. M., School Business Administration. New York, The Center for Applied Research in Education, Inc., 1964. 117 p.

Elsbry, Willard S. and Harold J. McNally. Elementary School Administration and Supervision. New York, American Book, Co., 1967. 551 p.

Fisk, Robert S. The Task of Educational Administration. New York: 70 Harpen and Row, 1957. 152 p.

Greenwood, William T. Management and Organization Behavioral Theories: An Interdisciplinary Approach. New York, South-Western Publishing Company, 1965. 206 p.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement. 30: 607-610, 1970

ภาคผนวก

ที่ ศธ 1427/พิเศษ

ครุฑ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ถนนวิชรสุรชัย-ถนนสรรพสิทธิ์ รหัส 30000

22 พฤศจิกายน 2527

เรื่อง ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ตารางแสดงจำนวนโรงเรียนขนาดต่าง ๆ จำนวน 1 ฉบับ

2. แบบสอบถามจำนวน ชุด

เนื่องด้วยนายทวี เชื้องสุวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอเมืองนครราชสีมา มีความประสงค์จะทำการวิจัยค้นคว้าเรื่องปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเสนอค้นหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ช่วยให้หัวหน้าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการปรับปรุงในการบริหารงานโรงเรียนของตนให้ดียิ่งขึ้น

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยได้สำเร็จด้วยดี ข้าพเจ้าจึงขอความร่วมมือจากท่านในการอำนวยความสะดวก โดยการแจกแบบสอบถามให้ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดอำเภอของท่าน ตามบัญชีจำนวนโรงเรียนที่ได้แนบมาพร้อมนี้ หวังว่าท่านคงให้ความร่วมมือด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) แฉง สตาร์ตัน

(นายแฉง สตาร์ตัน)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

โทร. 244633

ที่ ศธ 0427/พิเศษ

ครูท

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ถนนวัชรพล-ถนนสรรพสิทธิ์ รหัส 30000

22 พฤศจิกายน 2527

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา

เนื่องด้วยนายทวี เชื้องสุวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอเมือง
นครราชสีมา มีความประสงค์จะทำการวิจัยค้นคว้าเรื่องปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเสนอต่อมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในการปรับปรุงในการบริหารงานโรงเรียน
ประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยได้สำเร็จด้วยดี จังหวัดจึงขอความร่วมมือจาก
ท่านได้ตอบแบบสอบถามตามทัศนะของท่านด้วยความบริสุทธิ์ใจ ข้อมูลที่ท่านให้จะไม่มีการ
กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด เมื่อท่านตอบเสร็จแล้วกรุณารับ
ส่งคืนโดยทางไปรษณีย์ โดยพัสดุของคืนภายในวันที่ 7 ธันวาคม 2527 จังหวัดหวังว่าจะ
ได้รับความร่วมมือด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) แฉ่ง สดาร์ตัน

(นายแฉ่ง สดาร์ตัน)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

โทร. 244633

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัญหาในการบริหารงานของ
ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อนำไปวิเคราะห์หาแนวทางการ
แก้ปัญหาให้ตรงเป้าหมาย และขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบอย่างตรงไปตรงมา
ให้ตรงปัญหาที่ท่านประสบอยู่หรือที่ท่านคิดว่าจะก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน
การตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อท่านแต่อย่างใด ถ้าจะมี
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาให้เจริญ
ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็นสามตอนคือ

- ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ซึ่งจะนี้อยู่ตอนท้ายของปัญหา
งานทั้ง 5 ด้าน

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดให้ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับตัวของท่านโดยกาเครื่องหมาย ✓
ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ

☐ 45 ปีขึ้นไป

☐ ต่ำกว่า 45 ปี

3. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง
- ☐ ครูใหญ่
- ☐ อาจารย์ใหญ่
- ☐ ผู้อำนวยการ
4. คุณวุฒิการศึกษาของท่าน
- ☐ ปริญญาตรีขึ้นไป
- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
5. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของท่าน ปัจจุบันมี
- ☐ ตั้งแต่ 720 คนขึ้นไป
- ☐ ระหว่าง 360 - 719 คน
- ☐ ตั้งแต่ 359 คนลงมา
6. ท่านมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนมา
- ☐ มากกว่า 10 ปี
- ☐ ระหว่าง 5 - 10 ปี
- ☐ ต่ำกว่า 5 ปี

ตอนที่ 2
คำชี้แจง

เป็นปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน

โปรดอ่านรายละเอียดของข้อปัญหาในแต่ละด้าน แล้วพิจารณาว่า ตามทัศนะของท่านในฐานะผู้บริหารงาน ข้อปัญหาแต่ละข้อนั้นจะมีผลทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับทัศนะของท่านมากที่สุดดังนี้

ข้อที่ท่านเห็นว่าทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานมากที่สุด ให้กา ✓ ในช่องมากที่สุด

ข้อที่ท่านเห็นว่าทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานมาก ให้กา ✓ ในช่องมาก

ข้อที่ท่านเห็นว่าทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานปานกลาง ให้กา ✓ ในช่องปานกลาง

ข้อที่ท่านเห็นว่าทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานน้อย ให้กา ✓ ในช่องน้อย

ข้อที่ท่านเห็นว่าทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานน้อยที่สุด หรือไม่ทำให้เกิดปัญหาเลย ให้กา ✓ ในช่องน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อปัญหา	ทำให้เกิดปัญหาในการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านวิชาการ</u>					
1.	ครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือต่างๆ					
2.	ครูขาดแคลนหนังสือสำหรับคนควาประกอบการสอน					
3.	สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอและสื่อบางอย่างไม่สามารถทำขึ้นเองได้					
4.	โรงเรียนขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียน					
5.	ครูไม่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน					
6.	ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน					
7.	ครูไม่สนใจจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมด้านวิชาการ					
8.	ครูไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้เหมาะสมตามลักษณะเนื้อหาของแต่ละวิชา					
9.	ครูไม่สนใจการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
10.	ครูไม่เห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน					
11.	ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากศึกษานิเทศก์อำเภอและจังหวัด					
12.	โรงเรียนขาดเครื่องมือที่สำหรับวัดและประเมินผลการเรียนการสอน					

หมายเหตุ เมื่อท่านเห็นว่าข้อปัญหาการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ข้อข้างบนนี้ยังไม่ครอบคลุมหรือท่านเห็นว่าข้อปัญหาอื่นอยู่อีก โปรดเขียนข้อปัญหาเพิ่มเติมลงในที่ว่างข้างล่างนี้

ข้อที่	ข้อปัญหา	ทำให้เกิดปัญหาในการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13.	<u>ค่าน้ำ</u> บุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการขาดความรู้ความเข้าใจ ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ					
14.	โรงเรียนไม่ได้รับแจ้งเกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติงาน ธุรการ การเงินและพัสดุ					
15.	ครูไม่เข้าใจในวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบการเงิน และพัสดุ					
16.	การประชาสัมพันธ์ การแจ้งข่าวสารของทางราชการ แก่ครูไม่ทันเวลา					
17.	โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านอาคาร สถานที่ไม่เพียงพอ					
18.	ครุภัณฑ์ในห้องเรียนไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม					
19.	โรงเรียนมีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องสื่อการเรียนและห้องพยาบาลไม่ เหมาะสม					
20.	โรงเรียนมีสนามกีฬาไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และมีสภาพไม่เหมาะสม					
21.	ขาดงบประมาณในการดูแลรักษาและซ่อมแซม อาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน					

ข้อที่	ข้อปัญหา	ทำให้เกิดปัญหาในการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22.	การจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียนไม่สะอาด สวยงาม และร่มรื่น					
23.	โรงเรียนขาดแคลนครุภัณฑ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานธุรการ					
24.	สวัสดิการด้านที่พักอาศัยสำหรับครูและภารโรง ไม่เหมาะสม					

หมายเหตุ เมื่อท่านเห็นว่าข้อปัญหาการบริหารงานธุรการทั้ง 12 ข้อข้างบนนี้ยังไม่ครอบคลุมหรือท่านเห็นว่าข้อปัญหาอื่นอยู่อีก โปรดเขียนข้อปัญหาเพิ่มเติมลงในที่ว่างข้างล่างนี้

.....

.....

.....

ข้อที่	ข้อปัญหา	ทำให้เกิดปัญหาในการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>งานบุคลากร</u>					
25.	อัตรากำลังของครูในโรงเรียนไม่ครอบคลุมเกณฑ์					
26.	การที่มีครูไปช่วยราชการที่อื่นหรือมีครูจากที่อื่นมาช่วยราชการในโรงเรียน					
27.	โรงเรียนขาดครูทำหน้าที่สอนวิชาที่ต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์และพลานามัย					
28.	การบรรจุครูใหม่เข้าทำการสอนโดยไม่มีการประเมิน					
29.	การมอบหมายงานให้ครูทำ ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของครู					
30.	ครูไม่อุทิศเวลาให้แก่เด็กและแก่โรงเรียน					
31.	ครูไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและวินัยของครู					
32.	ครูไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาหรือศึกษาต่อ					
33.	ครูในโรงเรียนไม่มีคุณธรรมและจริยธรรม					
34.	ครูในโรงเรียนไม่มีความสามัคคีกัน					
35.	ครูไม่มีความรักและภาคภูมิใจในเกียรติและตำแหน่งหน้าที่ของตน					
36.	ครูไม่ได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี					

หมายเหตุ เมื่อท่านเห็นว่าข้อปัญหาการบริหารงานบุคลากรทั้ง 12 ข้อข้างบนนี้ยังไม่ครอบคลุมหรือท่านเห็นว่าข้อปัญหาอื่นอยู่อีก โปรดเขียนข้อปัญหาเพิ่มเติมลงในที่ว่างข้างล่างนี้

.....

ข้อที่	ข้อปัญหา	ทำให้เกิดปัญหาในการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ค่านักเรียน</u>					
37.	การไม่วางแผนงานค่านักเรียนไว้ตลอดปี					
38.	ครูไม่เข้าใจสอรรถประโยชน์ของนักเรียน					
39.	นักเรียนขาดเรียนเพราะต้องช่วยเหลืองานของครอบครัว					
40.	นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนเสื้อผ้าและอาหารกลางวัน					
41.	ไม่มีการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียน					
42.	ครูไม่สนใจสุขภาพพลานามัยของนักเรียน					
43.	โรงเรียนขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและที่จะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน					
44.	โรงเรียนขาดแคลนน้ำที่สะอาดสำหรับให้นักเรียนดื่ม					
45.	ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน					
46.	การเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านและโรงเรียนของนักเรียนไม่สะดวกและไม่ปลอดภัย					
47.	ไม่มีการจัดตั้งและดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา					
48.	ครูไม่สนใจในกิจกรรมการสอนลูกเสือและยุวกาชาด					

หมายเหตุ เมื่อท่านเห็นว่าข้อปัญหาการบริหารงานค่านักเรียนทั้ง 12 ข้อข้างบนนี้ยังไม่ครอบคลุมหรือท่านเห็นว่าข้อปัญหาอื่นอยู่อีก โปรดเขียนข้อปัญหาเพิ่มเติมลงในที่ว่างข้างล่างนี้

.....

ข้อที่	ข้อปัญหา	ทำให้เกิดปัญหาในการบริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
49.	<u>ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน</u> โรงเรียนไม่ดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน					
50.	โรงเรียนขาดวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่สำหรับบริการชุมชน					
51.	ผู้บริหารและคณะครูไม่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพของชุมชน					
52.	โรงเรียนขาดการวางแผนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน					
53.	คณะครูไม่สร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชน					
54.	คณะครูไม่สร้างศรัทธาให้แก่คนในชุมชน					
55.	คณะครูไม่ปรับตัวให้เข้ากับระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน					
56.	ผู้นำและคนในชุมชนไม่เข้าใจและมองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา					
57.	โรงเรียนขาดแหล่งทรัพยากรและวิทยากรในชุมชน					
58.	เศรษฐกิจของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ					
59.	กรรมการศึกษาของโรงเรียนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ					
60.	สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเสื่อมโทรมและไม่เหมาะสม					

หมายเหตุ เมื่อท่านเห็นว่าข้อปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้ง 12 ข้อข้างบนนี้ยังไม่ครอบคลุม หรือท่านเห็นว่าข้อปัญหาอื่นอยู่อีก โปรดเขียนข้อปัญหาเพิ่มเติมลงในที่ว่างข้างล่างนี้

.....

ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ของ

ทวี เชื้องสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2528

ประวัติผู้วิจัย

นายทวี เชื่องสุวรรณ เกิดวันที่ 3 กันยายน 2483 ณ อำเภอโนนไทย
จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2495 สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านโคกสวาย
อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ.2498 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนโนนไทย อำเภอโนนไทย
จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ.2501 สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนศิริวิทยากร
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ.2503 สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จากวิทยาลัยครู
จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ.2505 สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัยครู
นครราชสีมา

พ.ศ.2520 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม

พ.ศ.2528 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2505 ครูตรี โรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ.2511 ครูโท โรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ.2521 อาจารย์ 1 ระดับ 5 โรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ.2523 ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจุบัน เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนระดับ 6 โรงเรียนวัดสระแก้ว อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับปัญหาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารซึ่งจำแนกตามวุฒิ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์การบริหารงาน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ปีการศึกษา 2527 จำนวน 372 คน ซึ่งได้รับการสุ่มเลือกจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบทดสอบประมาณค่าที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการ ชุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การศึกษาปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารที่มีปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านธุรการ เป็นปัญหาอันดับหนึ่ง ส่วนปัญหาด้านวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กิจกรรมนักเรียนและบุคลากร อยู่ในอันดับสอง สาม สี่ และห้าตามลำดับ
2. ผู้บริหารที่มีวุฒิต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาในการบริหารงานด้านวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารงานด้านอื่นอีก 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 4 ด้าน แต่ด้านบุคลากรมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารงานต่างกันมีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารงาน ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

THE ADMINISTRATION PROBLEMS IN PRIMARY SCHOOL UNDER
THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE
CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA

AN ABSTRACT

BY

THAWEE CHUANGSUWAN

Presented in Partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1985

The purpose of this study is to investigate the administrative problems of the Primary School Administrators under the office of Nakhon Ratchasima Provincial Primary Education, and to compare the perception of Administrators, classified by educational qualifications, school sizes, and administrative experiences.

The sample of the study was 372 primary school administrators in Changwat Nakhon Ratchasima of the academic year 1984. A 60-item questionnaire was the problems about academic affairs, business affairs, personnel administration, student personnel services, and school-community relations.

The results of the study were as follows:

1. The school administrators had problems in administering school at the moderate level. When considering the arithmetic means of each administrative affairs, it was found that the administrators had the problems in business affairs, academic affairs, school-community relations, student personnel services, and personnel administration were also moderate and ranked as the first, second, third, fourth, and fifth respectively.

2. The school administrators classified by educational qualifications had statistically different perception in academic affairs at the .05 level of significance, but had no statistically different perception in the others.

3. The school administrators classified by school sizes, had statistically different perception in four aspect of affairs at the .05 level of significance, but had no statistically different perception in

personnel administration.

4. The school administrators classified by administrative experiences had statistically different perception in five aspects of affairs at the .05 level of significance.